

„Fericiți cei milostivi“

Ne-a învrednicit Dumnezeu ca în această perioadă de post și rugăciune să sărbătorim și în acest an praznicul Sf. Ierarh Nicolae, arhiepiscopul Mirelor Lichiei, făcătorul de minuni. Ziua Sf. Nicolae aduce în suflet un sentiment de iubire, de compătimire și de dăruire față de cei bolnavi și lipsiți, față de cei săraci și cu familii numeroase, față de cei loviți de nenorociri și de rele întâmplări.

Sf. Ierarh Nicolae a rămas în conștiința întregii creștinătăți ca o plidă vie de milostenie, de într-ajutorare și de iubire sfântă față de cei singuri și sărmani, față de toți cei care au într-un fel sau altul nevoie de ajutor și sprijin.

Trăitor în veacul de aur al erei creștine, Sf. Ierarh Nicolae, prin întreaga sa activitate ca păstor duhovnicesc s-a făcut „tuturor toate”, după cuvântul apostolului, devenind, așa cum îl numește toparul său „Îndreptător credinței și chip blândețelor, învățător înfrânării, adevărul lucrurilor”, câștigând prin „smerenție cele înalte” și prin „sărăcie cele bogate”.

Sf. Ierarh Nicolae a rămas în conștiința creștinătății ca un miluitor al celor săraci și al celor aflați în nevoi, motiv pentru care

icoana și numele său sunt iubite și venerate de creștinii din lumea întreagă, și

mai ales de către românii ortodocși.

Milostenia ca faptă bună este singurul mijloc prin care și noi, asemenea Sf. Nicolae, putem veni în ajutorul semenilor noștri aflați în nevoi. Făcând bine aproa-

pelui nostru, de fapt nouă înșine ne facem bine, după cuvântul Scripturii care grăiește prin gura înțeleptului Solomon „Cine pe sărac ajută, pe Dumnezeu împrumută” (Proverbe 19, 17), sau cum spune o veche vorbă din bătrâni „Cine dă lui își dă”.

Înțeleptul Tobie din Vechiul Testament ne îndeamnă pe toți zicându-ne: „Dă milostenie din averea ta și să n-ai bă părere de rău ochiul tău când vei face milostenie. De la nici un sărac să nu-ți întorci fața ta și atunci nici de la tine nu se va întoarce fața lui Dumnezeu. Când ai mult, dă mai mult, dacă ai puțin, dă mai puțin, dar nu pregeta să faci milostenie și-ți vei aduna prin aceasta, vistierie bogată pentru zilele grele, că milostenia izbăvește de la moarte și nu te lasă să te pogori în întuneric. În fața Celui Preaînalt, milostenia este un dar pentru toți cei care o fac” (Tobit IV, 7-11).

În Predica de pe Munte, Mântuitorul Hristos, între cele 9 fericiți, rostește și cuvintele: „Fericiți cei mi-

(Continuare în pag. a 2-a)

† ANTONIE

Arhiepiscop al Sibiului
și
Mitropolit al Ardealului

Biserica și Marea Unire

În anul 1914, cu prilejul hramului mănăstirii Neamț din Moldova, episcopul Nicodim Munteanu, viitor patriarh între anii 1939-1948, adresa acest mesaj de inimă miilor de pelerini sosiți la mănăstire: „De sute de ani veniți la această mănăstire ca să vă întăriți în credința ortodoxă și în dragostea de neam. Dar ca să pătrundeți până aici, acei din provinciile subjugate a trebuit să treceți granițele cu multă frică și cu mari greutăți. Țineți minte însă un lucru: nu va trece mult și aceste blestamate hotare care ne frâng trupul nostru național vor cădea - și hotărât că vor cădea - și atunci vom alcătui o apă și un pământ... Duceți vestea aceasta în părțile voastre și vestiți tuturor că se apropie ziua mântuirii și unirii întregului neam”.

Probabil că nimeni dintre ascultători nu ar fi bănuțit că aceste cuvinte se vor împlini atât de curând. Abia patru ani au trebuit să mai treacă, și într-adevăr toți românii, de la Nistru până la Tisa, au fost adunați într-un singur stat, alcătuiind „o apă și un pământ”. La realizarea acestei unități statale, Biserica și-a adus un aport decisiv. Cu toate că în istoria noastră nu a existat o unitate politică, totuși națiunea română a cunoscut o unitate de limbă, de credință și cultură, toți aceștia fiind factori esențiali în pregătirea unirii politice din 1859 și mai apoi din 1918. Iar Biserica a fost singura instituție din Evul Mediu care a ținut trează această unitate de limbă, cultură și credință.

Abia la câteva decenii după recunoașterea Mitropoliei Ungrovlahiei, titularii ei au primit calitatea de „exarhi ai Plaiurilor”, adică de reprezentanți ai Patriarhiei ecumenice de la Constantinopol pentru teritoriile intracarpatiche aflate sub stăpânire străină și catolică. Datorită acestui fapt, mitropolii Transilvaniei au fost hirotoniți, până în anul 1698, de mitropolii de la Argeș, iar apoi Târgoviște și București. Pe de altă parte, episcopii de Vad depindeau de Mitropolia Moldovei, din această cauză ei fiind hirotoniți la Iași (ca, de altfel, și episcopii Maramureșului). Au existat însă și cazuri în care români ardeleni au ajuns pe scaunele episcopale în cele două țări românești vecine. Amintim în acest sens pe episcopii Pahomie de la Roman, Misail de la Buzău, mitropolitul Iacob Stamati de la Iași (toți din secolul al XVIII-lea) și episcopii Filotei și Dionisie Romano de la Buzău (în secolul al XIX-lea).

În același timp, în mănăstirile din Țara Românească și Moldova au trăit mii de călugări și călugărițe de dimcoace de munți, mai ales după ce generalul austriac Bukow a distrus mănăstirile și schiturile ortodoxe din Ardeal. Mulți monahi transilvăneni au citorit schituri și mănăstiri la sud și răsărit de Carpați: Pocrov în Moldova, Suzana și Cheia pe Valea Teleajenului, Predeal pe Valea Prahovei, Stânișoara pe Valea Oltului,

(Continuare în pag. a 4-a)

Asist. Drd. PAUL BRUSANOWSKI

Păstor al Bisericii la răscruce de vremuri*

Prea Fercirea Voastră,
Înalt Prea Sfințite Părinte
Mitropolit NECTARIE,
delegat al Patriarhului Ecumenic,
Înalt Prea Sfințite și Prea Sfințite Voastre,
Membri ai Sfântului Sinod,
Domnule Președinte al Camerei Deputaților,
Domnule Consilier Prezidențial,
Domnule Secretar de Stat pentru Culte,
Prea Cuvioși și Prea Cucernici Părinți,
Iubiți credincioși și credincioase,

Sărbătoarea Prea Fericitului Părinte Patriarh TEODIST este sărbătoarea întregii Biserici, pentru că, așa cum spune Sfântul Ioan Gură de Aur, „când se încoronează capul, se cinsteste întreg corpul”. Sărbătoarea aceasta este o sărbătoare în care mulțumim lui Dumnezeu pentru binefacerile revărsate asupra Bisericii Sale din România.

Prea Fericitul Părinte Teoctist împlinește astăzi 15 ani de slujire arhierască în treapta de Patriarh al Bisericii Ortodoxe

Române. Trei din acești 15 ani, primii trei ani au fost ani de păstorie în timpul dicatoriei comuniste. Erau anii încrâncenatei dicatorii comuniste. Erau anii încrâncenatei dicatorii comuniste, dar sângeroasă, din decembrie 1989. Următorii 12 ani, deci până astăzi, au fost anii libertății involburate, anii unei libertăți specifice perioadei de tranziție de la un regim totalitar la un regim politic pluralist. Acești ani, cei doisprezece, au fost ani de reînnoire, de gândire și de redefinire a misiunii Bisericii în societatea nouă. Acești ani sunt anii în care Biserica a fost când judecată, când ajutată. Anii în care Biserica și-a redobândit rolul ei tradițional în societate și, în același timp,

(Continuare în pag. a 2-a)

* Cuvântul Înalt Prea Sfințitului Daniel, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei, la festivitatea sărbătoririi Prea Fericitului Părinte Patriarh TEODIST cu prilejul împlinirii a 15 ani de slujire patriarhală - 16 noiembrie 2001.

P.F. Părinte Patriarh Teoctist

— 15 ani de patriarhat —

S-au împlinit în ziua de 16 noiembrie a acestui an, 15 ani de când în prezența autorităților de stat, a reprezentanților Bisericii Ortodoxe și ai altor confesiuni creștine, a membrilor Sf. Sinod a avut loc întronizarea P.F. Patriarh Teoctist ca cel de al V-lea patriarh al Bisericii Ortodoxe Române. Au trecut 15 ani de la cea zi memorabilă ce se înscrie ca o piatră de hotar în istoria modernă a Bisericii noastre, o zi ce a însemnat un reviriment în viața de credință și har a clerului și credincioșilor ro-

mâni ortodocși de pe aceste binecuvântate plaiuri.

Cei 15 ani de patriarhat ai Prea Fericitului Părinte Teoctist se constituie în tot atâtea trepte în drumul cel nou al Bisericii străbune întru slujirea lui Dumnezeu și a oamenilor, întru călăuzirea turmei celei cuvântătoare spre zările Împărăției celei veșnice.

Cei 15 ani de patriarhat au fost totodată ani de acțiune și de luptă întru apărarea identității Bisericii și a clerului ei, ani de afirmare a valorilor spirituale și materiale ale acesteia și tot-

odată ani de împliniri pe plan intern și extern în cadrul ecumenismului practic și teologic. Să nu uităm că din acești ani, trei la număr au fost petrecuți în epoca de cruntă teroare a dicatoriei ateiste care urmărea restrângerea sau chiar anihilarea acțiunii Bisericii în rândul maselor.

Este meritul nepieritor al patriarhului Teoctist și al celorlalți membri ai Sf. Sinod care au știut să conducă corabia Bisericii printru valurile dezlănțuite de furtună și să facă în așa fel ca Biserica să-și îndeplinească

misiunea ei în mijlocul credincioșilor.

Cei trei ani de început ai păstoririi patriarhului Teoctist au fost ani de umilințe, de lacrimi și de rugăciuni fierbinți către Dumnezeu pentru salvarea Bisericii și a poporului de aspirarea nedreaptă a dicatoriei.

Puțini sunt cei care cunosc și ar trebui cunoscut de către toți curajul și demnitatea patriarhului Teoctist

(Continuare în pag. a 2-a)

† VISARION RĂȘINĂREANU
Episcop-vicar Sibiu

Facultatea de Teologie „Andrei Saguna” trăiește cu emoție evenimentul împlinirii vârstei venerabile de 75 de ani de către Î.P.S. Arhiepiscop și Mitropolit Antonie.

Personalitate de mare prestigiu a teologiei, culturii și ecumenismului, Înalt Prea Sfințitul Dr. ANTONIE PLĂMĂDEALĂ s-a născut în deceniul al treilea al ultimului secol al mileniului II (1926), în Basarabia, aceea parte de țară care se mai află încă separată de restul pământului românesc.

Studiile secundare le-a început la Seminarul teologic „Gavriil Bănulescu - Bodoniu” din Chișinău, și le-a terminat, în 1945, la Seminarul „Nifon Mitropolitul”, din București ca urmare a refugierii familiei Înalt Prea Sfințitei Sale din calea tru-

pelor de ocupație sovietice. În același an s-a înscris la Facultatea de Teologie a Universității din București, audiind în paralel și cursuri la Facultatea de Litere și Filozofie. Dar precum a fost nevoit să peregineze în timpul anilor de școală la seminar, tot așa i-a fost dat

să se întâmple și în timpul studiilor universitare, pentru că după terminarea anului III, fiind implicat în organizațiile studențești anti-comuniste, a fost pus sub

(Continuare în pag. a 5-a)

Pr. Prof. Dr. DUMITRU ABRUDAN

SFÂNTUL SINOD AL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE

Cuvânt Pastoral

PREA IUBITULUI CLER, CINULUI MONAHAL
ȘI DREPT MĂRITORILOR CREȘTINI DIN CUPRINSUL
Patriarhiei Române,
HAR, MILĂ ȘI PACE DE LA DUMNEZEU-TATĂL,
IAR DE LA NOI ARHIEREȘTI BINECUVÂNTĂRI

Iubiții noștri fii duhovnicești,

Printre ucenicii Sfântului Ioan Botezătorul se număra și Andrei, fiul pescarului Iona. Alături de el se afla și un al doilea, care nu putea fi altul decât cel ce avea să devină Sfântul Ioan Evanghelistul.

Aceștia doi erau de față când Domnul Iisus a venit la Iordan pentru botez și când Botezătorul L-a arătat mulțimii prin cuvintele: „Iată Mielul lui Dumnezeu, Cel ce ridică păcatul lumii!” (Ioan 1, 29). De îndată ce au văzut și au auzit acestea, ei L-au urmat pe Iisus.

La rândul său, Andrei s-a dus la Petru, fratele său, și i-a spus vestea cea bună: „Noi L-am aflat pe Mesia - ce se tălcuiește: Hristos!” (Ioan 1, 41). Și l-a luat de mână, a mers cu el la Iisus și i l-a înfățișat; în acest fel, Petru a devenit și el apostol.

Așadar, pe de o parte, Sfântul Andrei este cel dintâi chemat de Dumnezeu la slujba apostolatului; pe de altă parte, el este primul care L-a mărturisit prin descoperire dumnezeiască, a cunoscut și a adevărit că Iisus este Hristosul, adică Mântuitorul lumii. Mărturia lui va deveni piatră de temelie a credinței creștine.

(Continuare în pag. a 3-a)

PREȘEDINTELE SFÂNTULUI SINOD

† TEOCTIST

Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române
Mitropolit al Munteniei și Dobrogei
și Arhiepiscop al Bucureștilor

La Facultatea de Teologie „Andrei Șaguna” a Universității „Lucian Blaga” din Sibiu, o nouă teză de doctorat în teologie:

„Exegeza (teologia) religiei în misiologia contemporană occidentală” (Interpretation (theology) of religion in contemporary Western Missionary)

Lucrarea aparține părintelui Tia Cristian, licențiat al Facultății de Teologie „Andrei Șaguna” din Sibiu (promoția 1996) și a cursurilor de doctorat (specializarea „Teologie Dogmatică și Fundamentală”), sub coordonarea științifică a părintelui Prof. Univ. Dr. Ion Bria de la Geneva.

Sustinerea oficială a tezei a avut loc în ședința publică din data de 8 octombrie 2001, din comisie făcând parte: 1. Pr. Prof. Univ. Dr. Dumitru Abrudan, Decanul Facultății de Teologie, în calitate de președinte al comisiei; 2. Pr. Prof. Univ. Dr. Ion Bria de la Geneva, con-

ducătorul științific al lucrării, 3. Pr. Prof. Univ. Dr. Ilie Moldovan, referent de specialitate din cadrul Universității „Lucian Blaga” din Sibiu; 4. Pr. Prof. Univ. Dr. Ioan Ică, referent științific din cadrul Universității „Babeș Bolyai” din Cluj-Napoca; 5. I.P.S. Arhiepiscop Conf. Univ. Dr. Andrei Andreicuț, referent științific de la Universitatea „1 Decembrie” Alba Iulia.

Scopul lucrării declarat de autor la începutul expunerii a fost acela de a identifica noi căi de misiune și de a extrage din experiența occidentală principii și sinteze misiologice valabile și

pentru lumea est-europeană post-ideologică. Cercetarea se bazează pe documente pastorale bisericești, pe studii de referință din teologia occidentală, pe comentarii și statistici directe, triate cu rigoarea științifică ce se impune și care sunt expuse într-un limbaj accesibil, purificat de orice agresivitate.

Evidente sunt două dimensiuni ale lucrării: cea ecumenică și cea interdisciplinară. Cea ecumenică, deoarece experiența Bisericii Catolice din Occident are — în opinia autorului — valoare de referință pentru alte contexte. Experiența nu

este transferabilă în mod mecanic, dar ea prezintă interes pentru orice comparație ecumenică. Angajată în „noua evanghelizare a Europei”, în „ritorno del sacro” — întoarcerea religioasă în Europa occidentală, dar mai ales în „Programul cultural orientat în sens creștin” (inițiat de Cardinalul Ruini), Biserica Catolică din Italia are o nouă strategie misionară. Concluzia trasă de autor pentru contextul din România este că se impune o acțiune misionară prin pastorală, prin cultură, prin spiritualitate, cult și educație, prin diaconie. Cealaltă dimensiune a cercetării, interdisciplinară, se observă în faptul că autorul conexează diverse discipline și domenii (antropologia, sociologia, istoria și filosofia religiei) care concurează la faptul misionar. În ultimele decenii, misiologia a fost studiată aproape exclusiv în raport cu ecleziologia, deoarece doctrina despre natura și scopul Bisericii (De Ecclesia) are implicații misiologice evidente. În lucrarea ce o avem în obiectiv se identifică o origine a misiologiei în teologia fundamentală, mai precis în teologia religiei. A-

ceastă abordare dă acces la fundamentul teologic al misiunii, căci misiunea Bisericii, dincolo de comandamentele biblice explicite, are o rațiune teologică: adică oikonomia lui Dumnezeu care se exprimă în aceste comandamente. E vorba de „recapitularea” tuturor în Hristos (care devine principiu misionar), de planul divin de a reuni pe toți în El, căci toți și toate poartă chipul și asemănarea Lui, în forma luată de Iisus Hristos. În acest fel, misiologia contemporană arată explicit ce cred Bisericile despre Dumnezeu, ce imagine a lui Dumnezeu comunică în predica și cultul lor, care este locul religiei în cultura contemporană.

Lucrarea se împarte în trei mari părți. Prima parte se intitulază: *Mutații misiologice: cazul Bisericii Catolice din Italia*. Cap. 1. Ritorno del sacro — consecințele acesteia pentru misiunea creștină. Poziția critică a Bisericii Catolice din Italia; În Anexă: Teorii despre secularizare; Aventura ideologică a conceptului de „secularizare”; Secularizarea ca „desacralizare” (S.S. Acquaviva); Secularizarea ca pierdere a plauzibilității

religiei (P.L. Berger); Secularizarea ca periferizare a religiei într-o societate tot mai raționalizată (B.R. Wilson); Secularizarea ca „subiectivizare a credințelor” (Thomas Luckmann); Cap. 2: Noile mișcări religioase. Atitudinea Bisericii Catolice din Italia; Cap. 3: Evanghelizare și inculturare în Biserica Italiană contemporană. Proiectul cultural orientat în sens creștin; 3.1. Elemente de fizionomie și ontologie a culturii; 3.2. Credința: realitate culturală; 3.3. Pluralism sau relativism cultural. Criza culturii europene; 3.4. Biserica și sfidările pluralismului cultural; 3.5. Sfârșitul eurocentrismului cultural; 3.6. Raportul „Biserică-Cultură” în doctrina romano-catolică contemporană; Concluzie: Misiologia pastorală/pastorală misionară. „Principii de lucru” în context românesc inspirate din realitățile occidentale.

Partea a II-a se intitulază *Teologia Fundamentală (teologia religiei) și misiologia contemporană. Universalismul creștin în era pluralismului religios*, cu-

(Continuare în pag. 4-a)

PARTICIPANT

„Feriți cei milostivi”

(Urmare din pag. 1)

lostivi că aceia se vor milui” (Matei 5, 7), chemându-ne și pe noi cei de astăzi, să ne numărăm între aceștia, iar Sf. Apostol Pavel le scrie Corintenilor îndemnându-i ca să dea din puținul pe care-l au celor care au și mai puțin.

Sf. Ioan Gură de Aur ne învață zicând: „dacă lipsesc faptele, numele de creștin nu folosește la nimic. Nu vă cer să înviați morți, nici să vindecați leproși prin credința voastră, ci vă cer să arătați un semn mai mare decât aceste lucruri, anume dragostea. Iar măsura dragostei este milostenia”. Și tot el spune: „Să nu fugim de cel sărac, căci acesta ne împlinește o mare nevoie, el stă înaintea noastră în ziua judecării și ne va izbăvi de focul cel vesnic”.

Ne îndreptăm și în acest an cu acest Apel de suflet către toți credincioșii din Arhiepiscopia Sibiului în vederea constituirii noului Fond Filantropic Eparhial pe anul 2002.

Fondurile strânse vor fi folosite ca și până acum pentru alinarea suferințelor de tot felul ale fraților noștri aflați în nevoie.

Avem pildă de milostenie și de iubire pe Mântuitorul Hristos, Cel care s-a aplecat asupra suferinței omenestii „tămăduind toată boala și toată neputința din popor” și mângâind pe toți cei oropsiți.

El însuși ne-a arătat că la Ziua judecării va trebui să dăm răspuns bun și de felul cum am ajutat într-un fel sau altul pe cei săraci și bolnavi, pe cei aflați în închisoare sau pe cei străini, zicându-ne că „Intrucât ați făcut unuia dintr-acești frați ai Mei prea mici, Mie Mi-ați făcut” (Matei 24, 40).

Avem datoria sfântă de a fi milostivi și de a sta în ajutorul celor care au nevoie de sprijinul nostru material sau moral. Și aceasta este poruncă descoperită nouă de însuși Dumnezeu: „cel nostru învățător Mântuitorul Iisus Hristos, Cel care din iubire pentru noi oamenii s-a intrupat spre a noastră mântuire.

Avem nădejdea că și în acest an, la fel ca și în cel precedent, Dvs. veți răspunde cu generozitate Apeluului nostru pentru constituirea Fondului Filantropic Eparhial. În anul acesta, din fondul anterior au fost ajutați financiar sute de fami-

lii și persoane nevoiașe, săraci, handicapați, case de copii, oameni bolnavi, azile de bătrâni, studenți și elevi din familiile cu mulți copii, iar cu prilejul marilor sărbători creștine: Crăciunul și Sf. Paști, au fost distribuite ajutoare în bani în valoare de peste 100 milioane de lei. Astăzi când Biserica noastră strămoșească este chemată la o slujire a oamenilor, și în primul rând la o susținută activitate filantropică și misionară, obolul Dvs. dat din inimă, după cuvântul Scripturii, se va constitui într-un mijloc eficient pentru ca Biserica să-și îndeplinească așa cum se cuvine menirea ei pe acest pământ.

Bunul Dumnezeu să vă răsplătească tuturor jertfa făcută în numele iubirii creștine și să Vă dăruiască Dvs. și familiilor Dvs. sănătate, pace, bună înțelegere, belșug și toate darurile Sale cele cerești.

Tuturor credincioșilor din Arhiepiscopia Sibiului Vă fac urări de sănătate și de a avea numai bucurii în viață. Dumnezeu „cel milostiv și de oameni iubitor”, să Vă dăruiască sănătate și mântuire, iar mila și bunăvoința Lui să fie cu noi cu toți. AMIN.

Păstor al Bisericii la răscruce de vremuri

(Urmare din pag. 1)

și-a intensificat și diversificat misiunea sa.

Prea Fericirea Voastră, împreună cu Sfântul Sinod, ați păstorit în acești ani Biserica Mântuitorului Hristos din țara noastră într-o societate în schimbare și innoire, cu șanse noi și cu probleme noi. În acești ani ați simțit împreună cu Sfântul Sinod, cu întreg clerul și cu poporul credincios, puterea Duhului Sfânt sau puterea Învierii care vine din jertfă. Cine trece prin jertfă cu speranța în Dumnezeu simte și bucuria și puterea Învierii, căci germenul Învierii este ascuns în Cruce, iar puterea Crucii se arată în Înviere. Acești ani, deci, de mare lucrare a Duhului Sfânt în Biserica Ortodoxă Română, sunt anii pe care i-ați binecuvântat Prea Fericirea Voastră cu înțelepciune și fidelitate pentru Biserica, dar și cu multă deschidere spre societatea românească și spre problemele lumii contemporane.

În acești ani, cu ajutorul lui Dumnezeu, pentru care am mulțumit astăzi, s-a înmulțit numărul eparhiilor din țară și străinătate, s-au înființat sute de parohii noi, sute de mănăstiri și schituri noi, zeci de școli de teologie; a fost reintrodusă Religia în școlile de Stat și a fost integrată rețeaua de învățământ teologic în învățământul de Stat. Sute de biserici noi au început să fie construite, deși criza economică este foarte mare. Sunt puține Biserici din lume, din cele care au fost mărturisitoare în timpul regimului comunist, care au reușit într-un timp atât de scurt să-și regăsească locul în inima spirituală a societății de azi, așa cum a făcut-o Biserica Ortodoxă Română sub păstoria Prea Fericirii Voastre, împreună cu Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române.

În acest timp, opera edilitară, opera liturgică și opera cultural-teologică a Bisericii a fost intensificată și completată prin opera filantropică sau opera de caritate a Bisericii. Preoții sunt prezenți în unități militare, în penitenciare, în orfelinate, în spitale, unde s-au construit capele sau paraclise, într-un timp foarte scurt. Unitățile filantropice sau de caritate au crescut considerabil. Avem unități medicale noi, avem cămine de bătrâni, cămine pentru copiii străzii și multe alte forme de asistență socială. Un eveniment cu totul nou în Europa a fost înființarea în cadrul Facultății de Teologie a secțiilor Teologie-Asistență Socială, Teologie-Litere și Teologie-Patrimoniu Cultural. Toate acestea arată o Biserica vie și dinamică în care Duhul Sfânt lucrează potrivit osteneții slujitorilor Bisericii noastre în frunte cu Prea Fericirea Voastră.

În acești ani de înnoire, Prea Fericirea Voastră, membrii Sfântului Sinod, clerul și

credincioșii noștri s-au bucurat de ajutorul lui Dumnezeu exprimat prin oameni. Din acest punct de vedere trebuie să menționăm că foarte adesea autoritățile de Stat centrale și locale, guvernele care s-au succedat la conducerea României, fiecare după posibilități și după bunăvoință, au ajutat Biserica în opera sa misionară și socială. De asemenea, trebuie să amintim aici o mulțime de instituții neguvernamentale care au ajutat Biserica, o mulțime de instituții filantropice din țară și din străinătate. Unele Biserici Ortodoxe surori au ajutat sau încurajat Biserica noastră. Și Biserici de alte confesiuni, cu care Prea Fericirea Voastră și membrii Sfântului Sinod au cultivat relații ecumenice, au ajutat Biserica noastră, iar noi, prin zelul nostru, poate, am încurajat și noi pe alții.

Menționăm aici și faptul că, din punct de vedere cultural, s-au creat zeci de subunități ale Bisericii cu caracter cultural-misionar, centre culturale, o mulțime de cărți duhovnicești au fost editate în toate eparhiile, au apărut reviste teologice și publicații bisericești, câteva posturi de radio noi ale Bisericii, iar o mulțime de tineri ai noștri și-au însușit foarte repede tehnica modernă a calculatorului și a internetului. Biserica noastră, astăzi, prin Administrația Patriarhală, v-a oferit primul CD-Rom, în care Prea Fericirea Voastră apăreți ca învățător, ca slujitor și ca părinte spiritual al poporului român.

Pentru toate acestea am mulțumit astăzi lui Dumnezeu. Am mulțumit pentru darurile Lui revărsate asupra Prea Fericirii Voastre, daruri pe care le-ați făcut roditoare. Desigur, toate acestea, Prea Fericirea Voastră, știți foarte bine, le-ați făcut cu multă osteneală, îmbinând adesea în suflet lacrimi de durere cu lacrimi de bucurie, întristări cu încurajări, așa cum ne prezintă Evanghelia pe Păstorul care poartă suferința Crucii îmbinată cu bucuria Învierii.

Desigur, mai sunt multe de făcut. Activitatea Bisericii noastre trebuie să continue. Noi suntem recunoscători tuturor celor care ne-au ajutat și rugăm pe Bunul Dumnezeu să le dăruiască sănătate, mântuire și noi forțe, să ajute Biserica în continuare, pentru ca Biserica să ajute și mai mult poporul român.

Ca simbol al prețurii, al recunoștinței și dragostei noastre fiești și frățești, din partea Sfântului Sinod, oferim Prea Fericirii Voastre un epitrahil și un omofor, semnul slujirii liturgice și al sarcinii pastorale și, în același timp, semnul bucuriei de a aduce lumea la Hristos, de a uni poporul credincios cu Dumnezeu, spre slava Prea Sfintei Treimi și a noastră mântuire.

Să trăiți într-un mulți și fericiți ani, Prea Fericite Părinte Patriarh!

P.F. Părinte Patriarh Teoctist

(Urmare din pag. 1)

care vreme de doi ani de zile s-a împotrivit și s-a luptat din răsuputeri împotriva planului diabolic de mutare a Patriarhiei și a Catedralei patriarhale de pe locul ei dintotdeauna, din Dealul Mitropoliei.

În epoca aceea numele Bisericii și al Întăistătorului ei au fost cunoscute și peste hotare prin acțiuni ecumenice și culturale. Să amintim aici rețipărarea monumentalei Biblii a lui Șerban Cantacuzino în 1983, lansată chiar în Academia Română după multe opreliști, vizita Prea Fericirii Sale la Roma și întâlnirea cu suveranul pontif în ciuda interdicției dictatorului, vizitele din India, Armenia, Austria și Grecia, care au făcut cunoscută Biserica noastră peste fruntariile țării.

După Revoluția din 1989, lacrimile s-au prefăcut în bucurie iar pentru Biserica noastră a început o nouă epocă, care a fost însă destul de grea și de anevoioasă.

Călăuzită de Sf. Duh și îndrumată de Prea Fericirea Sa, Biserica a luptat pentru redobândirea poziției și rolului său în societatea românească, rol avut până în anul 1948.

Este meritul patriarhului Teoctist care a reușit să imprime un nou suflu în viața Bisericii, care a izbutit să impună nu cu puține eforturi reintroducerea religiei ca disciplină obligatorie în școală, organizarea asistenței religioase în penitenciare, spitale, așezăminte sociale, în armată, a operei filantropice etc.

Prin grija Prea Fericirii Sale s-a mărit numărul eparhiilor, fie prin reactivarea celor desființate, fie prin înființarea altora noi, în țară sau peste hotare. În Sf. Sinod au fost aleși mulți ierarhi tineri, au fost înființate noi sectoare în cadrul Administrației patriarhale și o atenție deosebită a fost acordată învățământului teologic prin înființarea de noi facultăți și seminarii teologice.

Nu trebuie să uităm apoi

deschiderea ecumenică de excepție a Bisericii noastre concretizată prin vizita S. Sale papa Ioan Paul al II-lea în țara noastră în luna mai a anului 1998, și a altor Întăistători ai Bisericii Ortodoxe sau ai altor Biserici creștine. La acestea adăugându-se și vizitele făcute de Prea Fericirea Sa la Bisericiile Ortodoxe surori sau la alte Biserici și confesiuni creștine.

Toate acestea ne îndreptătesc să afirmăm că cei 15 ani de păstorie ai patriarhului Teoctist au constituit ani de glorie și de afirmare a conștiinței și vocației Bisericii noastre străbune, ani de apărare a valorilor morale, ani de izbândă și de muncă sfântă la altarul Bisericii și al Patriei.

Acum la ceas aniversar rugăm pe Dumnezeu să reverse harul și binecuvântarea Sa asupra Bisericii Ortodoxe Române, a Întăistătorului ei Prea Fericitul Părinte Teoctist, căruia îi adresăm din inimă tradițională și creștinească urare: *Intru mulți și fericiți ani!*

Popa Neagoslav „omul“ lui Mihai în Șchei

„1595 au fost adus popa Neagoslav din Țara Românească, din Țara

gug de Floci, pe care l-a ales popa Mihai lângă sine... dar când au aflat

cinstitu Stat necuviința și trufia acestui preot venit fiind din Țara Româ-

nească, i-au poruncit să plece de unde a venit...“ (din Cronica popei Vasile).

În plină perioadă de ascensiune a lui Mihai Viteazul, în Șcheii Brașovului este adus preotul Neagoslav, într-un moment în care toată familia voievodului se îndreptă prin Brașov către Sibiu pentru a-și asigura liniștea, în condițiile în care Mihai pregătea evenimentele belice de la Călugăreni. Faptul că Neagoslav este adus tocmai din lo-ul de baștină al voievodului (Țargul de Floci) și tocmai de protopopul Mihai care se afla de mult timp în legătură cu voievodul și predecesorii săi (Nicolae Pătrașcu și Petru Cercel), ne face să înțelegem că acest preot Neagoslav era folosit de Mihai Viteazul pentru cunoașterea realităților din Ardeal. Nu întâmplător hrisovul de danie al urmașilor lui Mihai (fiul Nicolae Pătrașcu, fiica Florica și soția Stanca) este semnat de același popă Neagoslav în Șchei la 1602, așezându-i semnătura deasupra celei semnate de protopopul Mihai (document pe care-l vom prezenta mai jos). Tot el semnează și actul de danie a mamei lui Mihai Viteazul, doamna Tudora, devenită prin călugărie monahia Teofana, pentru mănăstirea Cozia, ea însăși fiind una din donatoarele bisericii din Șchei, numele ei apărând și în cel mai vechi pomelnic al bisericii descoperit recent.

Deși alungat din Șchei, în condițiile în care autoritățile brașovene nu puteau ierta șcheienilor loialitatea față de voievod, popa Neagoslav revine în Șchei cu voievodul Radu Șerban, fostul paharnic al lui Mihai Viteazul, acum domn. În anul 1606, după ce autoritățile brașovene nu mai aveau nevoie nici de Radu Șerban, „cinstitul Sfat —

mul spune cronică — i-au poruncit să plece de unde a venit”.

Nu știm ce s-a întâmplat în continuare cu acest preot, dar aceste dovezi coroborate confirmă calitatea popei Neagoslav de „om“ al lui Mihai Viteazul în Șcheii Brașovului.

Preda Buzescu — căpitanul lui Mihai Viteazul — ia Brașov.

„Căpitanul Preda Viteazul, Munteanul, izbânda turcilor, vai de dansul... că a trăit”. (Insemnare în grafie chirilică pe lila de forță a unui Apostol din Șchei — C.V. 90, înscrisă de protopopul Vasile conicarul).

Mult cunoscută și chiar legendara luptă a unuia din frații Buzești cu nepotul hanului tătarilor pe Valea Teleajenului a dat naștere unei adevărate literaturi, având ca punct de plecare consemnările cronicarilor. Ne surprinde faptul că istoriografia de astăzi atribuie această faptă lui Stroie Buzescu, bazându-se probabil, în exclusivitate, pe piatra de mormânt a acestuia, pusă de soția sa, Sima Buzescu pe mormântul eroului post mortem. Pornind de la însemnarea înedită a cunoscutului cronicar șcheian, potopopul Vasile, însemnare contemporană evenimentelor și verificând și adnotările lui Nicolae Bălcescu, făcute opereii lui Mihail Kogălniceanu, atât de bine informat pentru epoca lui Mihai Viteazul, considerăm fără greșală afirmația noastră că, după luptele din Valea Teleajenului, Preda Buzescu a fost adus la Brașov, în oficina din Ciocrac (azi „Casa Petcuț”), unde putea fi tra-

tat de același doctor Paulus Kir (Kersius), care cu câțiva ani înainte îl tratase pe Mihai Viteazul la Târgoviște. Nu întâmplător însemnarea este făcută pe un Apostol, pe care protopopul Vasile (fiul protopopului Mihai, cel care-l întâmpinase pe Mihai Viteazul la Brașov) îl folosea pentru slujba de maslu. Nu excludem posibilitatea ca protopopul Vasile să fi cunoscut pe frații Buzești în timpul popasurilor repetate ale acestora în Ardeal, înainte de lupta de pe Valea Teleajenului.

Pomelnicul lui Mihai Viteazul din Șchei.

„Pomenește Doamne pe Io Mihail Voievod și doamna sa Stanca, Io Nicolae Voievod și sora sa Florica” (Arhiva Șchei, Catastif 39).

Descoperind o filă fotografiată din vechiul pomelnic al bisericii Sf. Nicolae din Șchei, marele istoric Nicolae Iorga scrie un valoros studiu intitulat „O descoperire la biserica Sf. Nicolae din Șcheii Brașovului”, publicat în „Memoriile Secțiunii Istorice a Academiei”, Seria III, Tom XXII din 1932, afirmând între altele că „legăturile lui Mihai Vi-

teazul cu această biserică sunt nehotărâte, el nefigurând în pomelnic, aceasta fiind, fără îndoială o dovadă a calității lui de bastard”. Ideea a prins aripi și este preluată de mulți istorici, între care Emil Krețulescu și chiar Candid Muslea, autorul monumentalei monografii dedicate acestei biserici (1942—1946). Descoperind cu puțin timp în urmă Catastiful — Protocol al bisericii, rescris la anul 1665 în Șchei, constatăm cu ușurință adevărul, căci exact pe verso filei I se înscris în limbă slavă pomelnicul pe care l-am redat în antetul titlului, consemnând imediat după pomelnicul pentru familia tatălui Nicolae Pătrașcu, pe voievodul Mihai și întreaga familie: fiul Pătrașcu și fiii Florica, precum și pe doamna Stanca. De altfel Doamna Stanca apare și în catastiful de danii, oferind bisericii „un stihar de zarpa verde cu sarmă (de aur) la gură și la mâni”.

Astăzi preoții bisericii Sf. Nicolae din Șchei continuă să pomenească, după vechiul obicei, numele voievozilor ctitori.

(va urma)

Prof. dr. VASILE OLTEAN

Cuvânt Pastoral

(Urmare din pag. 1)

După trei ani și jumătate, înainte de înălțarea Sa la cer, Domnul i-a trimis pe Sfinții Săi Ucenici și Apostoli să meargă și să propovăduiască Evanghelia la toate neamurile și să le boteze în numele Sfinților Treimi. Așa se face că fiecareia i-a revenit câte o parte a lumii de atunci, unde și-a desfășurat activitatea de evanghelizare.

Istoricul Eusebiu din Cazerea, care a trăit în secolul al IV-lea, precum și alte mărturii ale vremii, atestă faptul că Sfântul Andrei, predicând Evanghelia de-a lungul coastei de sud a Mării Negre, în Heraclea, Sinope și Trapezunt, a ajuns pe țărmul de apus, în Scitia, regiune care nu era altceva decât Scythia Minor, adică Dobrogea de astăzi, spațiu în care trăia o parte din strămoșii poporului român și de unde, prin misionarii urmași ai Sfântului Andrei, Evanghelia a pătruns în zonele mai adânci ale teritoriului geto-dac.

Așadar, creștinismul nostru, al românilor, este de origine apostolică, iar aceasta i se datorează Sfântului Andrei. Așa se explică și faptul că el este unul dintre cei mai populari sfinți ai noștri și că numele lui este viu nu numai în evlavie, ci și în folclorul românesc.

Iată de ce Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, încă din luna mai 1995, a hotărât să fie înscris în calendarul nostru bisericesc cu cruce roșie, între sfinții mari ai Ortodoxiei, iar din anul 1997 l-a proclamat și înscris în calendarul bisericesc drept **Ocroitorul României**.

Iubit cler și dreptmăritori creștini,

Văzând această evlavie a poporului dreptcredincios față de Sfântul Apostol Andrei, Sfântul nostru Sinod în ședința sa din 14 noiembrie 2001, a hotărât ca **ziua de 30 Noiembrie**, în care a mucenicit pentru Hristos și în care se face amintirea Sfântului Apostol Andrei cel întâi chemat - Ocroitor al României, **SĂ FIE PROCLAMATĂ ȘI CINSTITĂ CA SĂRBĂTOARE BISERICESCĂ NAȚIONALĂ**.

De aceea, prin acest Cuvânt Pastoral, facem chemare clerului și credincioșilor Bisericii noastre ca în această zi, sfântă pentru neamul nostru, în toate catedralele eparhiale, bisericile parohiale și mănăstirești să se officieze Sfânta și Dumnezeiasca Liturghie și să-și unească inimile, cugetele și glasurile în rugăciuni de mulțumire către Bunul și Atotputernicul Dumnezeu pentru toate binefacerile pe care Le-a revărsat asupra Țării noastre și a Sfinței Biserici Ortodoxe Române, iar în cuvântul de învățătură să se sublinieze importanța pe care o are Sfântul Apostol Andrei în viața spirituală a poporului român.

Venind, astfel, în întâmpinarea acestei mari sărbători a Ortodoxiei românești, nădăjduim ca prin chemarea noastră la rugăciune în acest popas duhovnicesc închinat Sfântului Apostol Andrei, Preamilostivul Dumnezeu să reverse binecuvântarea Sa cea cerească și darurile Sale cele bogate cu spor de pace, bună-înțelegere și bunăstare asupra neamului nostru românesc.

Harul Domnului nostru Iisus Hristos și dragostea lui Dumnezeu-Tatăl și împărtășirea Sfântului Duh, să fie cu voi, cu toți. Amin!

IOAN OVIDIU ABRUDAN

Teologul ortodox Paul Evdokimov (1901-1970)

Printre marile personalități din secolul al XX-lea, care s-au impus în domeniul Teologiei ortodoxe, se numără și Paul Evdokimov, de la nașterea căruia se împlinesc o sută de ani.

Originar din orașul Sankt Petersburg, Pavel Nicolaevici Evdokimov s-a născut în anul 1901. Primele studii le face în localitatea natală, pe care le-a absolvit în chip strălucit. Atras de știința sacră a Teologiei, se înscrie la Academia teologică ortodoxă din Kiev, unde a făcut cunoștință cu profunđa spiritualitate ortodoxă rusă și cu operele marilor personalități teologice și mistice, pe care Biserica Ortodoxă Rusă le-a dăruit Ortodoxiei.

Datorită evenimentelor politice din Rusia, părăsește patria natală și se stabilește în Franța, unde urmează cursurile Facultății de Filozofie la Universitatea din Aix-en-Provence, făcându-se cunoscut și atrăgând atenția multora cu ocazia susținerii tezei de doctorat în filozofie, intitulată: *Dostoievski și problema răului*.

Doctor în filozofie și teologie, Paul Evdokimov s-a consacrat total Teologiei, devenind profesor la Institutul Teologic Ortodox „Sfântul Serghie” din Paris. Animat de dragostea pentru Ortodoxie și de dorința fierbinte de a-i menține flacăra aprinsă în Occident, conduce în calitate de director *Centrul de studii ortodoxe* de limbă franceză din capitala Franței. De asemenea, a fost o marcantă personalitate ortodoxă în cadrul Mișcării ecumenice, fiind chiar membru în Comitetul de conducere al Institutului Ecumenic din Bossey (Geneve-Elveția).

În domeniul Teologiei ortodoxe contemporane, Paul Evdokimov s-a impus cu o vastă operă teologică, creată în duhul dragostei creștine și al dorinței de apropiere între toți creștinii. Dintre operele sale, cele mai reprezentative în acest domeniu sunt: *Ortodoxia, Căsătoria - taină a dragostei, Femeia și mântuirea lumii, Taina iubirii, Duhul Sfânt în tradiția ortodoxă, Hristos în gândirea rusă, Arta icoanei - teologie a frumosului*. De asemenea, el a colaborat cu o serie de articole - de un profund conținut ortodox și de o înaltă spiritualitate creștină - la numeroase reviste teologice și filozofice, ca: *Bible et Vie Chrétienne, Bible et Terre Sainte, Verbum Caro, Eglise Vivante*, etc. Toate acestea l-au impus în cultura timpului, încât a fost solicitat, și a redactat, articolul despre *Biserica Ortodoxă* pentru *Enciclopedia Franceză*.

Considerat ca cel mai mare gânditor ortodox rus de la Berdiaev până în prezent, Paul Evdokimov a avut providențială misiune, alături de Sergiu Bulgacov, Nicolae Berdiaev și Vladimir Losski, de a descoperi Occidentului, secularizat și descreștinat, Teologia ortodoxă și spiritualitatea răsăriteană, urmând linia tradițională a gândirii și experienței realizate de o mare personalitate rusă, Sfântul Serafim de Sarov, în cel mai autentic duh al Patristicii orientale. Inspirându-se din sursele inepuizabile ale marilor trăitori ai ascetismului, el abordează mereu realitățile profunde ale ființei umane care, în colaborare cu harul divin, contribuie la îndumnezeirea omului și a mântuirii sale. Problema transfigurării sau a îndumnezeirii omului - atât de scumpă Ortodoxiei - a produs un mare ecou în Occidentul robit materiei și pasiunilor distructive, care contribuie la ruina ființei umane.

Bun cunoscător al culturii, filozofiei, curentelor și crizelor care dominau societatea occidentală din timpul său - secătuită de forțele dătătoare de viață spirituală a creștinismului autentic - Paul Evdokimov a reușit să introducă gândirea ortodoxă în rândurile unor distinși intelectuali și tineri din Apus, care au îndrăgit Ortodoxia și s-au alăturat ei. Cauza succesului a constat în măiestria cu care a știut să evocare marile curente ale vieții spirituale din cele două tradiții: orientală și occidentală, să arate direcția spre care trebuie să se orienteze omul modern, pentru a descoperi calea liniștii, a rugăciunii și a contemplației; cum poate el să-și integreze pasiunile în armonia ființei sale, și să se deschidă sufletește vieții spirituale.

Datorită orientării spre care și-a îndreptat activitatea sa teologică, Paul Evdokimov s-a afirmat, în istoria creștinismului contemporan, ca teolog al dragostei creștine și al unității omenirii.

Teolog laic, Evdokimov a demonstrat lumii occidentale rolul pe care îl poate îndeplini laicul în Biserica Ortodoxă, fiind o mărturie vie a libertății tuturor membrilor de a experimenta și a exprima profundele realități divine și umane, pe care Ortodoxia le respectă în deplină concordanță cu tradiția apostolică și patristică. Fiind căsătorit, el avea posibilitatea să vorbească în termeni experimentați despre dragostea umană trăită în sânul familiei, despre rolul femeii în Biserica și societate, expunându-le cu claritate în lumina învățăturii ortodoxe.

Mare cunoscător al bogatei literaturi ruse, Pavel Evdokimov a popularizat-o în Occident sub evidenta ei semnificație religioasă. Pasionat de autorii săi preferați - Gogol și Dostoievski - citește și analizează operele lor cu pătrunzătoare și inteligentă de filozof și teolog, reușind să-i înțeleagă și să-i prezinte pe înțelesul tuturor.

Deși a fost un ortodox convins, îndrăgostit și pasionat de tot ce aparține Ortodoxiei Paul Evdokimov nu a fost numai al ei. Puține spirite au fost mai universale decât el; o înclinare firească a sufletului său o constituia dimensiunea ecumenică. Numeroasele contacte cu lumea protestantă și catolică, l-au ajutat să cunoască în profunzime modul lor de gândire și, în același timp, să le prezinte Ortodoxia. Forma în spiritul gândirii ortodoxe, consacra una dintre cele mai frumoase opere icoanei ortodoxe (*L'Art de l'icône, Théologie de la beauté*). Ea constituie o adevărată teologie a frumosului; punctul culminant al elogiului ce poate fi adus frumuseții privind spiritualitatea creștină.

În această frumusețe - de natură divină și umană - va putea fi salvată lumea, cum zicea și Dostoievski. Pentru realizarea acestui imn închinat frumuseții creștine, Paul Evdokimov nu s-a lăsat sedus nici de estetism, nici de reducerea

(Continuare în pag 8-a)

Arhim. VENIAMIN MICLE

150 de ani de la Nașterea lui Brâncuși

Atelierul

Atelierul lui Constantin Brâncuși este, poate, cea mai tulburătoare mărturie a frumuseții lucrurilor în epoca modernă. Reconstituit în cadrul și din perspectiva muzeului, atelierul și-a păstrat somptuoșitatea și caracterul de spațiu consacrat. Receptate în alăturarea lor inițială, autentice, obiectele au căpătat un sens comemorativ și simbolic.

Brâncuși nu s-a despărțit definitiv de nici una din operele sale. Piesele care s-au acumulat în studioul parizian și pe care le-a lăsat moștenire patriei sale adoptive, ilustrează toate temele și fixează toate etapele creației sculptorului. Atelierul a crescut organic în jurul omului, imprumutând din caracteristicile personalității lui, modestia (simplitatea), dublată de demnitate, de verticalitate, prețuirea muncii ca șansă a împlinirii depline.

Evlavie cu care s-a aplecat asupra sculpturii se poate citi în fiecare ungher.

Brâncuși avea probabil credința, moștenită de la ai săi, că toate trebuie să aibă un duh al lor, pietrele, lemnul, focul, metalul. În arta sa, el nu a nesoțit acest duh. Nu le-a răpit pie-

telor — nemișcarea, lemnului — atingerea totdeauna caldă și prietenoasă, nici metalului alunecarea spre lumină. A asociat doar a acestei materii însuflețite, din substanța careia și-a construit opera, aspirațiile propriului spirit: statornicia și zborul.

I-a plăcut să-și făurească singur uneltele de lucru, prețuindu-le apoi la măsura unor opere de artă. De multe ori, aceste unelte: fierăstrăul, sfredelul, dalta — i-au sugerat, prin alcătuirea lor noi teme și forme noi. Folosul lor zilnic, rostul fiecăreia i-au transmis a-ee înțelegere, acea simțire atât de importantă pentru un artist, a ritmurilor vieții, ritmuri care, dacă șiții să le ascuțiți, își pot aduce echilibrul și pacea sufletească. Acelei întâlniri armonioase între înălțarea la care aspiră sufletul și cumițența statornică a pământului a căutat să-i dea formă și înțele artistul.

De o vreme, formele s-au lămurit, uneltele lui Brâncuși au amuțit în atelierul învăluit de o liniște duminicală. Sculptorul se odihnește și el, pe undeva.

Deși se face o distincție clară între personajul istoric supranumit „Dracula” și inamicul creștinilor, îngerul întunericului, cel ce poartă numele generic de Dracul sau Diavolul, totuși există unele asemănări sau legături subtile care-i pun în relație. Pentru că morala religioasă este la baza oricărei societăți sănătoase, am să privesc lucrurile prin această prismă, încercând să-mi dau seama ce repercusiuni ar avea o „draculizare” masivă asupra tinerii generații, speranța tuturor.

Despre diavol în sine e greu să vorbești, pentru că nu este construit după legile materialității. Fără să conștientizăm, cu el ne întâlnim cel mai adesea la nivelul spiritual, al gândurilor și ideilor. Cel mai ușor exercițiu, pe care îl poate face oricine, este să gândească o idee bună, pe care apoi să încerce să o pună în practică. Între momentul gândirii și punerea în practică, inventarierea ideilor care vă vin și veți vedea că multe sunt potrivnice ideii inițiale. Atunci de unde această opoziție, când de fapt conștient ați hotărât să înfăptuiți acel lucru bun? Ideile străine se iau la luptă cu ideea noastră. O luptă spirituală, pe care unii nu știu să o ducă și se lasă înfrânți. Astfel, ei acceptă să intre într-un spațiu care îi contaminează pe măsură ce înaintează în el. Este vorba despre spațiul în care spiritul răului domină prin

diferite forme: o idee, un simbol, practici și manifestări specifice.

Ideea unui parc tematic Dracula repune în discuție aceste temeri. Deși este un parc de distracții destinat turiștilor străini, el nu va reliefa adevărul istoric ci va căuta să le satisfacă acestora o poftă nebună de carnații, vampiri, sicrie și țepe, care le-a fost inoculată și cultivată prin literatură și cinematografie. Turiștii vin în contact cu aceste orori o zi sau două, apoi pleacă, însă sghișorenii vor trăi cu acestea zi de zi, pentru că răul atrage întotdeauna răul, indiferent de ce formă de exprimare îmbracă. Se va încerca ca tot ceea ce se va face să aibă o legătură cu tematica aceasta, în ideea că ne va aduce bani. Bani cu orice preț! Dar cu ce consecințe?

Draculizarea va deveni o modă, care va face din Sighișoara capitala ei, așa cum Festivalul Medieval a fost pervertit în Festivalul Drogațiilor și Alcoolicilor. Nu știu ce i-ar opri pe satoriștii din lumea întreagă și pe imitatorii lor teribiliști, să dea năvală în orașul nostru, pentru a fi mai aproape de „autenticul” vampirism, care de fapt este o minciună, pe care încercăm să le-o vindem. Ce este grav e faptul că mulți sghișoreni încep să creadă în această minciună. Mă întreb ce se va întâmpla cu copiii a căror părinți sunt interesați de această minciună, dar și de cei care in-

Spiritul Dracula

tră în contact involuntar cu ea. Vor mai fi ei interesați de istoria adevărată sau își vor urma, cum e și firesc, părinții. Părintele este primul și cel mai puternic exemplu.

Pentru a-mi susține ideea că spiritul bun sau rău al unui loc influențează pe cei care intră în contact cu el, am să vă dau două exemple petrecute în cetatea noastră. În urmă cu 2—3 săptămâni, Piața Cetății a fost amenajată pentru a se filma câteva cadre pentru un film. Pentru micii școlari sghișoreni, care trebuiau să treacă prin piață, era o zi ca oricare alta, până în momentul în care s-au strecurat printre decorurile îngrămădite, care dădeau o stare de haos sau mai bine zis imaginea unei grămezi de gunoi, cu tot felul de obiecte dezafectate. Însă, ce i-a șocat pe copii, au fost manechinele umplute cu paie și îmbrăcate în haine, care zăceau aruncate pe caldarâm, una dintre ele chiar într-o baltă roșie. Acest incident le-a captat toată atenția astfel încât învățătorii lor s-au declarat îngrijorați. Imaginea-decor a fost mai puternică decât realitatea, impactul ei producând o reacție normală de scandalizare și nedumerire în fața agresiunii. Însă ce se va întâmpla dacă astfel de imagini vor agresa zilnic copiii? Cu siguranță, cu timpul, se vor familiariza cu

ele, apoi o să înceapă să se joace cu ele, însușindu-și-le. Fantezia și întreg universul lor lăuntric se vor construi în jurul lor.

Un al doilea exemplu, care m-a impresionat foarte mult, vine ca o contrapondere benefică în raport cu primul. El este mai mult decât o alternativă la rău, este un răspuns la multe întrebări și este un mod de viață. În vara anului acest-

ta am văzut alături de artiștii care își vând operele în cetate și pe copiii lor. Cei foarte mici desenau pe foi volante, încropindu-și fiecare câte o mică expoziție destinată trecătorilor. Deși nu știu dacă cineva a cumpărat de la ei, totuși erau perseverenți. Deși acțiunea este născută din dorința de a-i imita pe părinții lor, nu pot să nu-i numesc: Artiști, pentru că ei cred cu adevărat în ceea ce fac și își doresc să o facă bine.

Concluzionând, aș vrea să

remarc că spiritul locului sau al orașului ne influențează viața și viitorul nostru, iar educația copiilor trebuie să se desfășoare într-un mediu adecvat. De aceea trebuie să ne gândim ce este mai bine pentru noi și comunitatea noastră. Astfel stau și mă gândesc că decât să creăm un al doilea Dracula, mai bine ne-ar fi dacă am cultiva un Gri-gorescu, un Eminescu, un Iorga sau, de ce nu, un Titulescu.

VASILE S. MUNTEAN

O nouă teză de doctorat

(Urmare din pag. a 2-a)

prinzând capitolele: 1. Interpretare antropologică a conceptului teologic de religie; 2. Unicitatea credinței creștine și universalitatea experienței religioase. Recapitularea întregii creații în Hristos; 3. Universalitatea mântuitoare în Hristos ca fundament teologic al misiunii;

Partea a III-a: *Misiologie și eclesiologie*, cuprinde capitolele: 1. Sincretismul religios și fragmentarea religiei. Era cosmopolitismului religios din civilizația occidentală; 2. Chestiuni teologice și eclesiologice — în fața misiunii contemporane; Mutații de paradigmă în atitudinea față de religiile necreștine; Rațiunile universa-

lității creștine.

Concluziile lucrării prezentate sub titlul *Creștinismul și Europa*, evidențiază faptul că misiunea într-o Europă post-modernă interesează toate Bisericile și teologiile europene, deoarece toate sunt confruntate cu aceleași probleme: secularizarea, modernitatea/post modernitatea, pluralismul religios, laicitatea, în fața căreia toate imaginează, în diverse forme, „o nouă misiune”, în Europa.

Bibliografia se întinde pe parcursul a 35 de pagini, cuprinzând peste 800 de opere, în marea lor majoritate în limba italiană.

După cum rezultă din broșurile-„extras” puse la dis-

poziția celor prezenți la susținerea tezei, candidatul a fost timp de 4 ani bursier la Institutul Post-Universitar de Teologie Pastoral-Misionară din Padova (Italia), unde a obținut titlul de master (specializare „Pastorală Misionară”) și a prezentat referatele științifice din cadrul stagiumului de pregătire doctorală. Și-a încheiat studiile în Italia cu teza: *Chiesa e cultura nella pastorale italiana contemporanea*.

„Prin intermediul prezentei lucrări — aprecia coordonatorul principal al tezei — *teologia română se află în conversație cu teologiile misiologice occidentale*: putem vorbi deci de un stil românesc de reflexie dogmatic-misiologic-pastorală”.

(Urmare din pag. 1)

Cocoș în Dobrogea ș.a. Iar unul dintre uccinicii Sf. Paisie de la Mănăstirea Neamț a fost transilvăneanul Gheorghe. Acesta a introdus noile norme ale duhovnicului său și în Țara Românească, la mănăstirile Cernica și Căldărușani, unde a fost stareț.

Biserica Ortodoxă a întreținut unitatea românească în acele condiții vitrege ale dezbinării politice și prin intermediul culturii. Primele cărți în limba română au fost tipărite în Transilvania de cărturari de dincolo de munți: Filip Moldoveanu la Sibiu, diaconul Coresi la Târgoviște, apoi la Brașov. Vlahul sud-dunărean Meletie Macedoneanu a tipărit cărți la Govora, fiind apoi candidat pentru scaunul mitropolitan de la Alba Iulia. De altfel, Pravila cea Mică de la Govora, din anul 1640, a cunoscut două ediții: una pentru Muntenia, iar cea de a doua pentru Transilvania. O altă pravilă, dar de data aceasta din Moldova, din anul 1646, va fi inclusă în Pravila cea Mare de la Târgoviște din 1652. În acest fel, primele cărți legiuitoare românești din cele trei țări surori au fost tipărite sub imboldul Bisericii, avându-se în vedere unitatea de limbă și simțiri dintre munteni, ardeleni și moldoveni.

Această conștiință a unității a fost exprimată și în cărțile de cult tipărite în secolul al XVII-lea, care poate fi caracterizat, din acest motiv, drept „marele secol al Renașterii românești”. Mitropolitul Varlaam al Moldovei a intitulat Cazania sa „Carte românească de învățătură”, ierarhul editor al lucrării fiind preocupat să înlăture regionalismele, tocmai pentru a face posibilă folosirea Cazaniei în toate țările românești. Contemporanul lui Varlaam, mitropolitul Simion Ștefan al Ardealului a urmat același ideal, alegând cu grijă cuvintele folosite în Noul Testament de la Bălgrad. Cea dintâi ediție integrală a Sfinței Scripturi, tipărită pentru „ca să lumineze celor din casă și Bisericii noroade: rumânilor, moldovenilor și ungrovlahilor”, acumula străduințele cărturarilor români din toate provinciile românești: Noul Testament de la Alba Iulia, Vechiul Testament tradus de Nicolae Milescu Spătarul și activitatea editorială a fraților Greceanu. Cele 12 Mineie au fost editate mai întâi în Țara Românească la Râmnic (1776-1780), fiind apoi retipărite la Buda, în 1804-1805 (prin grija episcopului Iosif al Argesului și a medicului sibiuan Ioan Păunariu-Molnar), iar apoi la Neamț (1830-1832) și la Sibiu (1854-1856).

Conștiința de unitate națională s-a afirmat deosebit de puternic în cursul Revoluției din 1848, care a cuprins întregul pământ românesc. La Adunarea de pe Câmpia Libertății din Blaj au participat și unii tineri moldoveni, iar în mișcarea revoluționară din Țara Ro-

mânească s-au implicat și numeroși români ardeleni (Aron Pumnul, August Treboniu Laurian, Nicolae Bălășescu ș.a.). Dacă revoluția românească din 1848 a fost înăbușită, totuși strădaniile generației pașoptiste au fost incununate de înfăptuirea unirii Principatelor, în anul 1859. În Divanurile Ad-hoc din Țara Românească și Moldova au fost aleși ca președinți reprezentanți ai Bisericii: mitropolitul Sofronie Miclescu al Moldovei și Nifon al Ungrovlahiei (ceilalți ierarhi au fost membri de drept). Presa românească din Transilvania a privit cu entuziasm realizarea acestui prim pas al unității românești. Iată, de pildă, cum a caracterizat cunoscutul cărturar Alexandru Papiu Ilarian (fiul unui preot ucis în timpul Revoluției din 1848) starea de spirit din Ardeal, în preajma Unirii Principatelor: „Românii din Transilvania, în împrejurările de față, numai la Principate privesc, numai de aici așteaptă semnul, numai de aici își văd scăparea. Când s-a ales Cuza domn, entuziasmul la românii Transilvaniei era poate mai mare decât în Principate... Un lucru mi se pare a fi mai mult decât sigur: că românii de peste Carpați, bărbați și femei, bătrâni și tineri, toți ar fi gata de a muri pentru Domnul Cuza”.

La aproape două decenii de la Unirea mică, România și-a câștigat independența de stat. În războiul care a făcut posibil acest fapt, au luptat numeroși voluntari ardeleni și bucovineni, printre care și teologul sibiuan Vincentiu Grama, viitor preot în satul Râșor de lângă Făgăraș. În teritoriile aparținătoare statului dualist austro-ungar s-au organizat peste 300 de colecte pentru sprijinirea armatei române, a soldaților răniți și a familiilor îndoliate.

Mișcarea memorandistă din 1892 a fost alt prilej de manifestare a unității românești. În procesul intentat de statul maghiar memorandiștilor (1894) au fost condamnați la închisoare și cinci slujitori ai celor două Biserici românești din Ardeal: Vasile Luca-ciu din Sisesti - Baia Mare (cinci ani) profesorii Dimitrie Comșa (trei ani) și Daniil Popovici-Barcianu (doi ani și șase luni), ambii de la Institutul teologic - pedagogic din Sibiu, preotul Gherasim Domide din Rodna Veche - Bistrita (doi ani și șase luni) și consilierul arhiepiscopesc din Sibiu, Nicolae Cristea.

Reluarea „politicii activiste” de către Partidul Național Român din Transilvania a inaugurat o etapă nouă în istoria românilor ardeleni. Prin alegerile parlamentare din 1905 au fost trimiși în Dieta de la Budapesta și o serie de clerici români: protopopii Vasile Damian din Brad și Gheorghe Popovici din

Biserica și Marea Unire

Lugoji; de asemenea și preotul unit Vasile Lucaciu. Aceștia și-au ridicat glasul împotriva legilor școlare propuse în anul 1907 de ministrul Cultelor și Instrucțiunii Apponyi Albert, prin care se urmărea desființarea școlilor românești îndrumate de Biserica și înlocuirea lor cu școli de stat.

Sub conducerea aceluiași ministru Apponyi, s-a organizat în anul 1917 așa-numita „zonă culturală”: Aceasta a însemnat trecerea în seama statului a școlilor românești din județele situate în arcul carpatic, la granița cu vechea Românie. Intenția guvernului maghiar a fost ca, în condițiile primului război mondial, după retragerea armatei române care ocupase sudul și estul Transilvaniei în toamna anului 1916, „țara (adică Ungaria - n.n.) să fie pe deplin asigurată în contra strecurării oricărui spirit de atragere către statul vecin (România - n.n.), mai ales în județele mărginașe”. Și într-adevăr, guvernul maghiar aveau de ce să se teamă. Întreaga suflare românească aștepta împlinirea visului de unitate națională. Când armatele române s-au retras la sud și est de Carpați, peste 100 de preoți din părțile Sibului, Făgărașului și Brașovului au fost nevoiți să urmeze armata română, de teama unor represalii din partea guvernului (printre acești refugiați se număra și preotul-scriitor Ion Agârbiceanu, din Orlat-Sibiu).

De altfel, represaliile începuseră încă înainte de ofensiva românească, chiar după intrarea României în război. Aproximativ 150 de preoți români (ortodocși și uniți) au fost arestați, judecați și aruncați în închisorile din Cluj, Tg. Mureș, Odorhei, Oradea, Timișoara, Seghedin, prin acuzația de „trădare de patrie” (maghiară!) sau pentru aceea de spionaj în favoarea României. Numeroși alți preoți au fost deportați în regiuni îndepărtate ale Ungariei.

Dar anul 1917 a adus o schimbare în soarta războiului. Pe frontul estic, armatele române au reușit să oprească ofensiva germano-austriacă la Mărășești, Mărăști și Oituz. În același timp, intrarea Statelor Unite în război a asigurat supremația Antantei și pe frontul de vest. În toamna anului 1918, Puterile Centrale traversau o profundă criză socială și economică, astfel că au acceptat condițiile pentru semnarea păcii, transmise de președintele american Wilson: anume de a acorda libertate națională popoarelor supuse din Centrul Europei. În acest fel, cehii, slovacii, sârbii, croații, polonezii și românii au putut trăi împlinirea viselor de libertate și unitate. Iar dacă la începutul anului 1918, o mare parte din teritoriul României era ocupat de armate stră-

ine, la sfârșitul aceluiași an, teritoriul țării crescuse de la aproximativ 138 000 km² la aproximativ 295 000 km².

Slujitorii Bisericii au avut un important rol în pregătirea actului Marii Uniri. Astfel, unirea Basarabiei cu Patria Mamă, la 27 martie/9 aprilie 1918 s-a datorat în primul rând cărturarilor români Pantelimon Halippa, Ion Inuleț și Ion Pehlivan (toți trei absolvenți ai Seminarului din Chișinău), pentru a nu-i mai aminti pe alți teologi români basarabeni din jurul revistei *Luminătorul*. De asemenea, trebuie evidențiat rolul preotului Dionisie Bejan în proclamarea unirii cu România a unei alte provincii înstrăinate, anume Bucovina.

În Transilvania, în condițiile destrămării autorității statului maghiar, a fost constituit, la 18/31 octombrie 1918, Consiliul Național Român Central, cu sediul la Arad, la conducerea căruia a deținut un rol de seamă și secretarul Episcopiei Aradului, Vasile Goldiș. La 21 noiembrie, cei cinci episcopi români din Ardeal (scaunele mitropolitane erau vacante) au publicat o „declarație de adeziune” față de Consiliul Național Român Central, considerându-l drept singurul conducător politic al națiunii române din Transilvania și Ungaria. Cu doar o săptămână mai devreme, același Consiliu l-a trimis pe profesorul de la Institutul Teologic-Pedagogic din Sibiu și viitorul mitropolit al Ardealului, Nicolae Bălan, într-o misiune pe lângă Casa Regală și guvernul român din Iași. Aflat în capitala provizorie a României, Bălan îi cerea lui Vasile Goldiș întreprinderea tratativelor cu guvernul maghiar și convocarea unei Mari Adunări Naționale, care să voteze unirea necondiționată a Transilvaniei cu România.

Adunarea a avut loc la Alba Iulia, la 1 Decembrie 1918, fiind prezenți toți ierarhii români ardeleni, precum și patru vicari, zece delegați ai Consistoriilor ortodoxe și Capitulurilor unite, precum și 129 protopopi. Actul de Unire, votat în unanimitate de cei 1228 delegați, a fost prezentat Casei Regale și guvernului român revenit la București, de o delegație formată din Vasile Goldiș, Alexandru Vaida-Voievod și episcopii Miron Cristea de la Caransebeș și Iuliu Hossu de la Gherla. Visul de veacuri pentru unitate a poporului român fusese împlinit.

Azi, la împlinirea a 83 de ani de la aceste evenimente, când traversăm o etapă zbuciumată din istoria țării noastre, să ne amintim cu venerație de toți făuritorii unității noastre statale și să fim conștienți de faptul că renașterea noastră națională nu poate fi înfăptuită decât urmând idealurile și convingerile patriotice ale generațiilor care au pregătit Unirea.

(Urmare din pag. 1)

urmărire și, pentru a-și pierde urma a plecat în Ardeal, unde în anul universitar 1948—1949, a fost profesor la Școala Minieră din Baia Mare, iar la sfârșitul anului școlar, la 1 iunie, s-a prezentat la Facultatea de Teologie din Cluj, și-a terminat și cel de-al IV-lea an de studiu, promovând examenul de licență cu calificativul „excepțional”, fiind șef de promoție. A prezentat o teză de licență cu titlul „Importanța pedagogiei carteriene pentru o pedagogie creștină”.

Destinul mașter i-a hărăzit în continuare noi și neplăcute surprize. Hirotonit diacon la Episcopia din Arad, călugărit la mănăstirea Prislop din aceeași eparhie, n-a putut să-și implinească în liniște votul monahal pentru că, în același an, 1949, a fost condamnat, în absență, de către Tribunalul Militar din București la 7 ani de închisoare și la 5 ani de lipsire de drepturi cetățenești. Acuză care i s-a adus a fost: uneltire împotriva siguranței statului.

În mare grabă, proaspătul ierodiacon ANTONIE, a părăsit și Prislopul și a stat ascuns în București până în primăvară, după care a plecat la Schitul Crasna — Gorj unde a rămas câteva luni, după care s-a îndreptat spre Moldova, unde și-a găsit adăpost în mănăstirea

Slatina, stareț fiind acolo părintele Ilie Cleopa, duhovnicul cu nume mare de mai târziu. Pentru aceleași considerente, de a nu i se descoperi urma, a fost detașat la mănăstirile Râșca și Dragomirna, ultima — ctitorie a mitropolitului Athanasie Crimca, în arhiva căreia se păstrau valoroase documente istorice, unele chiar din timpul lui Ștefan cel Mare. Noul primit în obște a cercetat aceste documente, le-a catalogat și le-a asigurat dănuirea.

După patru ani de slujire ca ierodiacon a fost hirotonit ieromonah în 1953, iar numai după un an, în 15 octombrie 1954, a fost arestat la Iași, de unde a fost dus la București la Penitenciarul Jilava și anchetat mai multe luni de zile.

Romanul „Trei ceasuri în iad”, pe care îl va publica mai târziu, va reda calvarul pe care l-a îndurat în perioada anchetei, dar și în anii de detenție, care s-au încheiat în 1956, când a beneficiat de un decret de grațiere.

Eliberat din închisoare se va reîntoarce la mănăstirea Slatina și, cum dorința de studiu l-a caracterizat toată viața, s-a înscris imediat la cursurile de doctorat, la Institutul Teologic Universitar din București. Gândul că decretul de eliberare a însemnat o absolvire de orice vină s-a dovedit însă o

Întâi pomenește, Doamne!

amăgire, pentru că înainte de terminarea celui de al treilea și ultimul an de doctorat a fost eliminat și scos și din monahism și din slujirea preotească.

Ca urmare, a ajuns șomer, cu pierderea dreptului de rezidență în Capitală, unde își avea familia.

Abia în 1961 va primi din nou buletin de București și se va putea angaja ca muncitor necalificat la Întreprinderea de Prelucrare a Maselor Plastice, unde a lucrat timp de 7 ani.

„Primăvara de la Praga”, (4 martie 1968) care a determinat o destindere politică și în România, i-a permis Înalț Prea Sfinției Sale să revină în viața bisericească, obținând postul de secretar șef la Institutul Teologic Universitar din București. În același an își va finisa studiile de doctorat, cu susținerea examenului de admisibilitate, ce propunea dreptul de redactare și susținere ulterioară a tezei.

Patriarhul Justinian, care a cunoscut încercările prin care a trecut, dar și capacitatea intelectuală de excepție, i-a mijlocit proaspătului absolvent al cursurilor de doctorat, posibilitatea trimerii cu o bursă de studii în Anglia, unde și-a pregătit și susținut în cadrul Institutului Pontifical „Heythrop College” de lângă Oxford, teza de doctorat cu titlul „Biserica slujitoare, în gândirea occidentală, din punct de vedere ortodox”. Concomitent cu cercetarea bibliotecii în redactarea tezei de doctorat a participat la numeroase întruniri și conferințe ecumenice atât în Anglia, cât și în alte țări ale Europei, precum Belgia, Franța, Spania, Elveția, prezentând comunicări și conferințe legate de tradiția bisericească din România.

După doi ani de ședere în Anglia, și anume în decembrie 1970, a fost rechemat în țară, și la propunerea Patriarhului Justinian a fost confirmat de Sfântul Sinod ca episcop-vicar patriarhal, încredințându-i-se Sectorul Relațiilor Externe Bisericești și conducerea Comisiei Centrale de pictură bisericească. A îndeplinit și funcția de secretar al Sfântului Sinod, iar din septembrie 1971, vacantându-se postul de rector al Institutului Teologic Universitar din București, a fost investit cu purtarea agendei acestei funcții, unde a activat timp de doi ani. Între timp, și-a susținut și la Institutul Teologic Universitar din București examenul de doctorat, prezentând sub o formă amplificată și cu aspecte noi, teza: „Biserica slujitoare în Sfânta Scriptură, în Sfânta Tradiție și în Teologia contemporană”. Îndrumătorul tezei a fost Părintele profesor doctor Dumitru Stăniloae.

În noua calitate de conducător al relațiilor externe bisericești a reprezentat Biserica Ortodoxă Română la mai multe întruniri, congrese, conferințe cu caracter ecumenic și de dialog teologic.

A făcut parte chiar din forurile de conducere ale unor organisme intercreștine precum: Conferința Bisericească Europeană, unde a activat în calitate de membru al Comitetului Consultativ și în Comitetul Financiar, iar mai apoi s-a numărat între președinții acesteia și în Consiliul Ecumenic al Bisericească, unde a fost ales membru în Comitetul Central și Executiv, ca și în Comi-

tetul Financiar.

Vom mai aminti că în 1971 a fost numit membru în Comisia pregătitoare a Sfântului și Marelui Sinod Ortodox de la Chambesy — Elveția, iar în 1972 a condus prima delegație oficială a Bisericii Ortodoxe Române la Vatican. Ulterior a mai vizitat de câteva ori Vaticanul. Din 1981 a fost delegatul Bisericii Ortodoxe Române în Comisia Mixtă de dialog cu Biserica Romano-Catolică, făcând parte din Comitetul de Coordonare a acestui dialog.

În aceeași calitate a făcut parte din delegațiile oficiale ale Bisericii noastre întreprinse la alte Biserici din întreaga lume.

În calitate de rector al Institutului Teologic Universitar din București a participat la Congresul Internațional al Rectorilor Facultăților de Teologie romano-catolică de la Salamanca în 1973, iar în 1975 la al II-lea Congres al Facultăților de Teologie Ortodoxă de la Atena.

Prezența Înalț Prea Sfinției Sale în forurile de decizie a organismelor ecumenice menționate, i-au permis să poată mijloci ajutoare materiale nu numai pentru Biserica noastră, dar și pentru alte confesiuni și chiar instituții de cultură și social din țară, precum: 1,5 milioane dolari pentru construirea Institutului Teologic din București, 500.000 de dolari pentru Policlinica din Roșiori de Vede, 200.000 de dolari pentru Seminarul Teologic din București, 30.000 de dolari pentru Institutul Protestant din Cluj-Napoca, 30.000 de dolari pentru Muzeul din Sibiu și altele.

În țară episcopul vicar-patriarhal de atunci a îndeplinit un important rol în organizarea și desfășurarea lucrărilor conferințelor teologice interconfesionale care se desfășurau de trei ori pe an în cadrul institutelor teologice ortodoxe de la București și Sibiu și în cadrul Institutului Teologic Protestant din Cluj-Napoca. Concluziile pe care le formula la încheierea lucrărilor au rămas în amintirea participanților ortodocși, romano-catolici și protestanți ca sinteze teologice ecumenice de înalt nivel academic.

După un deceniu de activitate ca episcop-vicar patriarhal și conducător al relațiilor externe bisericești, care poate fi apreciată ca unică prin multitudinea responsabilităților pe care le-a îndeplinit, în decembrie 1979 a fost ales episcop al Buzăului. Aici s-a remarcat printr-o susținută activitate predicatorială și printr-o foarte eficientă lucrare administrativ-gospodărească, concretizată în reconstruirea și consolidarea bisericilor și caselor parohiale, a reședinței episcopale și a Seminarului Teologic distruse de cutremurul din 1977. Aici a descoperit că Palatul episcopal din Buzău era opera lui Constantin Brâncoveanu, și l-a refăcut ca atare, făcându-i pridvor sculptat în piatră.

Din februarie 1982, a fost chemat, prin alegerea Colegiului electoral bisericesc, să conducă destinele Mitropoliei Transilvaniei.

Dintru început, lucrarea Înalț Prea Sfinției Sale, la Sibiu, s-a plasat la altitudinea vrednicilor înaintași. Clădirea în care se află sala de ședințe a Consiliului

arhiepiscopesc a fost înălțată la scurtă vreme după înălțarea ca arhiepiscop al Sibiului. Au urmat la rând restaurările capitale de la „Casa Eminescu” din vecinătatea reședinței, de la Schitul Păltiniș, de la Atelierul de lumânări și Tipografie și chiar a Aulei Facultății de Teologie.

Realizarea cu valoare ctitoricească o reprezintă însă construirea incintei mănăstirii Brâncoveanu de la Sâmbăta de Sus, cu biserică, bibliotecă și muzeu incluse în patruleterul arhitectonic și cu continuarea până astăzi a lucrărilor de construire a Academiei duhovnicești de la aceeași mănăstire. Sunt binecunoscute împrejurările și dificultățile întâmpinate pe parcursul desfășurării înălțării complexului. Dar toate acestea pălesc în fața măreției acestei ctitorii, care echivalează în monumentalitate și frumusețe cu marile lavre ale Moldovei precum Neamțul și Putna sau așezămintele voievodale de la Horezu, Cozia și Bistrița Olteană.

Desigur că se cuvin menționate și lucrările de renovare, întreținere și chiar de construire de noi biserici pe tot cuprinsul eparhiei incuviințate și susținute de Înalț Prea Sfinția Sa.

Dar Înalț Prea Sfinția Sa n-a recitort doar așezămintele și monumente bisericești, ci s-a preocupat și de revigorarea și sporirea prestigiului acelor mijloace de cultură și spiritualitate care sunt publicațiile și periodicele bisericești: „Telegraful Român”, revista „Mitropolia Ardealului”, astăzi „Revista Teologică” și „Îndrumătorul bisericesc”.

Am lăsat la finalul acestei prezentări, să ne referim la activitatea cărțurărească a Înalț Prea Sfinției Sale.

Într-un volum omagial editat de Facultatea de Teologie Ortodoxă „Andrei Șaguna” din Sibiu cu prilejul împlinirii vârstei de 70 de ani de către Înalț Prea Sfinția Sa, lista bibliografică a Î.P.S. acoperă exact 30 de pagini. Este vorba însă numai de bibliografia selectivă. În această listă se cuprind peste 30 de cărți publicate în țară și străinătate, dintre care amintim: „Dascăli de cuget și simțire românească”, 547 pagini; „Tradiție și libertate în spiritualitatea ortodoxă”, 410 pagini; „Vocație și misiune creștină în vremea noastră”, 462 pagini; „Pagini dintr-o arhivă inedită”, 435 pagini; „Lupta împotriva deznaționalizării românilor din Transilvania în timpul dualismului austro-ungar” 358 pagini; „Contribuții istorice privind perioada 1918—1939”, 484 pagini; „Tălcuri noi la texte vechi”, 479 pagini; „Preotul în biserică, în lume și acasă”, 300 de pagini; și în fine trei volume intitulate: „De la Cazania lui Varlaam la Ion Creangă”, „De la Filotei al Buzăului, la Andrei Șaguna”, „De la Alecu Russo la Nicolae de la Rohia”, precum și lucrarea „Cuvinte duhovnicești”, peste 300 de pagini, și multe altele.

Articolele, studiile, recenziile, cronicile, însemnările, comentariile ecumenice publicate în țară însumează cifra de 352, iar cele publicate în străinătate, 41. Con-

ferințele publice ținute în țară și străinătate erau până în 1996 în număr de 131. Pastoralele alcătuite cu prilejul marilor praznice creștine au depășit cifra de 50.

În fața acestei impresionante activități de cercetare și publicare de cărți și studii, cel puțin noi, dascălii de la Facultatea de Teologie, ne plecăm cu adâncă smerenie. Personal aș dori să menționez o pertinentă apreciere pe care unul dintre dascălii de teologie contemporani a rostit-o asupra operei scrise de Înalț Prea Sfinția Sa și anume că reprezintă o excepțională „confluență dintre teologie și cultură” (vezi Ion Bria, „Teologie și cultură” în Telegraful Român nr. 43—46/1986).

Din 1994 Înalț Prea Sfinția Sa este membru de onoare al Academiei Române și din 1992, membru al Academiei de Științe a Republicii Moldova.

Face parte și are funcții de conducere în diverse asociații culturale, precum: Institutul Național pentru Romanitate și Românică, Asociația „Pro Basarabia și Bucovina”, Liga culturală creștină „Andrei Șaguna” a românilor din județul Covasna, Societatea culturală „Mitropolitul Varlaam” din Chișinău, Fundația culturală „Vasile Lucașiu” din Satu Mare, Institutul Național pentru studiul totalitarismului, etc.

Numele bibliografia și biografia Înalț Prea Sfinției Sale au fost incluse în cărți biografice din străinătate.

Pentru meritele personale, i-au fost acordate Î.P.S. Sale mai multe distincții și titluri academice. Menționăm astfel:

1. Titlul de Doctor Honoris Causa, acordat de Facultatea de Teologie din Prewsow, Cehoslovacia, în 1988;
2. Titlul de Doctor Honoris Causa, acordat de Universitatea din Oradea, în 12 octombrie 1998;
3. Este membru de onoare al Societății de Antichități din Scoția, 1980;
4. Titlul de Cetățean de onoare al municipiului Sibiu, în anul 2000.
5. A fost distins cu „Ordinul ziariștilor” clasa I, de ziarul „Tribuna” din Sibiu în anul 2000.

Pe plan bisericesc, Înalț Prea Sfinția Sa a fost distins cu următoarele ordine:

1. Ordinul „Sfântul Marcu”, din partea Patriarhiei Alexandriei Egiptului.
2. Ordinul „Sfântul Petru și Pavel”, din partea Patriarhiei Antiohiei.
3. Ordinul „Sfântului Mormânt”, din partea Patriarhiei Ierusalimului.
4. Ordinul „Sfântul Sergheie de Radonej”, din partea Patriarhiei Moscovei.
5. Ordinul „Sfântul Chiril și Metodiu”, din partea Patriarhiei Bulgare.
6. Medalia „Martin Luther”, din partea Bisericească evanghelice din Germania etc.
7. Titlul de Doctor Honoris Causa din partea Senatului Universității „Lucian Blaga” din Sibiu în noiembrie 2000.

Facultatea de Teologie adresează Înalț Prea Sfințitului Părinte Mitropolit Dr. Antonie Plămădeală fiasca urare de sănătate și fericire.

Iubire și recunoștință la o aniversare

Înalț Prea Sfințitul Mitropolit ANTONIE al Ardealului, Crișanei și Maramureșului urcă pe cea de-a 75-a treaptă a vieții sale în această lună.

Este o binecuvântată șansă de a fi și noi, cei de la Dunărea de Jos părtași ai acestei sărbători, prin rugăciuni și cuvântoase urări de sănătate și slujire sfințitoare în continuare. Căci un ierarh de statura Înalț Prea Sfinției Sale este o bucurie și o binecuvântare pentru toți cei ce l-au cunoscut direct sau indirect, prin valoarea personalității sale de excepție atât în Teologie, cât și în cultura și spiritualitatea românească.

În biografia ce-l consacră ca un părinte al Bisericii Ortodoxe Române, pe linia marilor ierarhi de odinioară, reținem în special darul abordării oricărei problematice de pe coordonata slujirii omului în integralitatea personalității sale. Înalț Prea Sfințitul ANTONIE este ierarhul sintezei dintre mesajul „Dascălilor de cuget și de simțire românească” de ieri și a celor ce continuă vocația pentru misiune astăzi, atât clerici, cât și mireni, într-o singură „Biserică slujitoare”.

În relația clericilor cu poporul, fără a favoriza și fără a minimaliza vreuna din categorii, propune prin cuvânt, prin exemplu și prin operă modelul liturgic. Dar cum nu este Liturghie doar pe preotul singur în biserică, nici cu credinciosul singur în biserică ori acasă, tot așa, nu este comuniune în societate, între noi toți.

La întâlnirea intelectualilor cu lumea sacerdotală ori cu credincioșii practicanți, Înalț Prea Sfințitul ANTONIE recomandă, sfătos și generos, exemplul „clericilor ctitori de cultură românească”, iar pe intelectuali alături de preoți îi așază în „Calendarul de inimă românească”. Tot iubirea din darul ceresc al Bisericii poate reface organic legătura dintre toți fiii ei.

Cuvântul adresat astăzi poporului în cadrul predicii, al cuvântului apologetic sau catehezic, al orei de religie, al simpozionului ori interviului oferă robustețea argumentării din trăirea Părinților pustiei, cât și a înțelepților filozofiei.

Presărarea florilor pline de parfumul sfințeniei și al înțelepciunii practice printre argumentele unei logici de fier a cuvântărilor și predicilor Înalț Prea Sfințitului a oferit „tălcuri noi la texte vechi”, ca și „cuvinte de zile mari”.

Dar mai frumoasă decât orice altă împlinire dintre cele nenumărate: teologice, culturale, misionare, administrative, ecumenice ori ctitoricești este inspirata invitație a oricărui creștin de a urma în Biserică drumul echilibrului sfinților nevoitori, atunci când ne propune cartea „Tradiție și libertate în spiritualitatea ortodoxă”. Dacă ne amintim de una din cele mai profunde meditații din viața Sfântului Antonie cel Mare și anume: „Eu nu mă mai tem de Dumnezeu, pentru că îl iubesc”, atunci înțelegem de ce purtătorul semnificației duhovnicești și împlinirilor reale bisericești ale numelui Sf. Antonie, Mitropolitul Ardealului, se poate exprima atât de cald, atât de limpede, atât de convingător, atât de simplu, atât de direct. Așa L-a înțeles pe Dumnezeu și așa L-a propovăduit și-L propovăduiește. De aceea, cei ce-L cunosc și au avut sau au bucuria să-L cunoască nu-și fac decât datoria față de un autentic dascăl și duhovnic căruia la iubire și jertfă, la ctitorie de oameni și de așezămintele sfinte precum Sâmbăta de Sus, trebuie să-i răspundă cu iubire și recunoștință, ca Domnul să-i facă parte de mulți și buni ani în continuare, spre binele nostru, în biserică și poporului român.

† CASIAN

Episcopul Dunării de Jos

Importanța activității lui Dimitrie Cunțan pentru evoluția cântării bisericești din Ardeal

Atunci când vorbim astăzi despre cântarea bisericească specifică Ardealului, nu putem ocoli niciodată numele lui *Dimitrie Cunțan* („Cunțanu” după o ortografie mai veche, „Cunțan” după una mai nouă). Acesta și-a împrumutat chiar numele cântării ardelenesti de strană, astăzi fiind ceva firesc să o numim pe aceasta „cântare după Cunțan” sau pur și simplu „cântare cunțană”.

Cine a fost această personalitate care a marcat atât de puternic destinul cântării noastre bisericești?

Dimitrie Cunțan s-a născut în localitatea Dobârca, din Județul Sibiu, în anul 1837. A studiat la Gimnaziul de Stat din Sibiu (șase clase) până în anul 1858, iar apoi la Institutul Teologic, între 1858 și 1860.

Din anul 1860 și-a început activitatea ca învățător la Școala populară de pe lângă biserică „din groapă”, în cartierul Sibiu-Iosefin; pe acest post a funcționat până în anul 1872. Pe seama aceleiași biserici (Sibiu-Iosefin) a fost hirotonit diacon în anul 1865, iar apoi preot în anul 1872, slujind acolo până în anul 1878.

Cea mai importantă parte a activității sale este însă cea legată de Institutul teologic-pedagogic din Sibiu. În anul 1864, la 23 februarie, Mitropolitul Andrei Șaguna l-a numit pe Dimitrie Cunțan profesor de *Cântări bisericești și Ti-*

pic la acest Institut, pentru ambele secțiuni (teologică și pedagogică). În anul 1877 i s-a încredințat și funcția de duhovnic al Institutului și aici a activat până la sfârșitul vieții sale, în anul 1910.

Demn de menționat este și faptul că în mai multe rânduri a fost ales membru în Sinodul Arhiepiscopiei Sibiului.

De-a lungul vieții a publicat mai multe lucrări, între care se numără: *Cântările bisericești după melodiile celor opt glasuri ale Sfintei Biserici ortodoxe* (Sibiu, 1890), *Liturghia Sfântului Ioan Gură de Aur pentru cor în două voci* (Sibiu, 1903), *Cântările funebre pentru cor de bărbați în patru voci* (Sibiu, 1903), *Cântări religioase la cununii, la hirotonii și la sfințirea bisericilor, pentru cor de bărbați în patru voci* (Sibiu, 1906).

De obicei Dimitrie Cunțan a armonizat vechi melodii bisericești, însă a compus și piese originale, cum ar fi: *Imn la moartea marelui Andrei, La intrarea în biserică, Rugăciune*, toate pe texte ale lui Zaharia Boiu, *Dumnezeul nostru*, pe text de I. Lăpedatu și altele.

A mai publicat, uneori sub pseudonimul „Duhovnicul”, o serie de articole dedicate Mitropolitului Andrei Șaguna: *Mitropolitul Andrei ca păstor*, *Personalitatea Mitropolitului Andrei*, *Religiozitatea și moralitatea Mitropoli-*

tului Andrei și altele.

A murit la 27 iunie/10 iulie 1910 la Săliște, unde a fost și îngropat.

Dintre toate lucrările menționate mai sus, numele lui Dimitrie Cunțan este asociat cel mai mult cu *Cântările bisericești* publicate la Sibiu în 1890, cele prin care s-a răspândit și s-a impus stilul „cunțan” de cântare bisericească. Interesul viu care s-a păstrat pentru aceste cântări a făcut ca ele să fie retipărite în mai multe rânduri — în 1925, 1933, 1944 la Sibiu. De asemenea, alte culegeri tipărite în Ardeal au preluat și au reproduș numeroase cântări din cartea lui Dimitrie Cunțan.

În legătură cu apariția culegerii sale de cântări, Dimitrie Cunțan mărturisese în prefața sa la prima ediție cum „recunoscând necesitatea și utilitatea, ca melodiile cântărilor bisericești de strană să se fixeze prin punerea lor pe note, încă la anul 1868, Mitropolitul Andrei m'a sfătuit: ca, pentru conservarea și cultivarea lor mai sigură, toate cântările de strană să le culeg și să le scriu cu notele muzicii moderne. Urmând sfatului arhieresc, încă de pe atunci am făcut începutul acestei colecțiuni, scriind pe rând cântările noastre bisericești [...] cum — după auz — le învățasem

și eu de la predecesorii mei, profesorii P. Ioan Boșe și Ioan Dragomir. [...] [Apoi] la recomandare din parte competentă am angajat pe cantorul bisericii noastre din Daneș, anume *Simeon Florea*, care servește bisericii de la a.1834 parte ca învățătoriu, parte ca cantor. — După acest vechiu cântăreț am scris și Podobiile [...]”.

Astfel, Dimitrie Cunțan a fost primul care a fixat în scris (în notația apuseană, pe portativ) și a tipărit cântările bisericești așa cum se cântau și încă se mai cântă în bisericile ortodoxe din Transilvania.

Desigur, astăzi, cunoscând mai multe lucruri despre influența pe care *cântarea populară* a exercitat-o asupra cântării bisericești din Ardeal, suntem destul de îndreptățiți să credem că la vremea când Dimitrie Cunțan și-a publicat cântările, acestea nu constituiau singura variantă care circula în Transilvania. Totuși, el a selectat acea variantă a cântării de strană din Ardeal pe care a considerat-o ca cea mai „de autoritate” — fiind cea învățată de el de la profesorii (!) dinainte și de la un cântăreț mai reputat, așa cum se pare că era Simeon Florea din Daneș. Publicarea acestei variante a dus la răspândirea ei pe tot cuprinsul Mitropoliei Ardealului, ca un fel de „uniformizare” zonală a cântării bisericești de strană — la aceasta

contribuind și „iradierea” modelului respectiv prin absolvenții școlii de teologie de la Sibiu.

Mai trebuie observat că impunerea cântării „cunțane” nu a însemnat și dispariția altor variante paralele (mai „orale”) sau că ea a împiedicat dezvoltarea (eventuală a) unor noi variante de cântare bisericească în Ardeal.

Astfel, Timotei Popovici (profesor de muzică vocală și instrumentală la Școala Normală „Andrei Șaguna” și directorul Corului Bisericii Mitropolitane), împreună cu Candid Popa (și el profesor de cântare bisericească la Academia Teologică „Andreiană”) și cu Aurel Popovici (profesor de cântare bisericească la Școala Normală „Andrei Șaguna”) au încercat să țină seama tocmai de aceste evoluții în cântarea bisericească și să aducă modificări în ediția a doua a „Cântărilor bisericești” de Dimitrie Cunțan, tipărită la Sibiu în anul 1925.

Și este interesant de observat rezistența opusă la orice fel de schimbări de către susținătorii variantei „originale” a cântărilor lui Dimitrie Cunțan, a căror reacții conservatoare, ce se pare că au urmat apariției acestei ediții a doua a „Cântărilor Bisericești”, au făcut ca în următoarele ediții (a treia — Sibiu, 1933 și a patra — Sibiu, 1944) să se revină la versiunea inițială, cea a primei ediții, din 1890, care a fost produsă întocmai. Aceasta dovedește locul important pe care cântările lui Dimitrie Cunțan l-au ocupat în sufletele cântăreților, și ale credincioșilor în general, din Ardeal.

Totuși, Pr. Prof. Gh. Șoima, un alt urmaș al lui Dimitrie Cunțan la catedra cântare de la Sibiu vorbea și el despre „varianta mai reușită și mai răspândită (s.n.) decât cele tipărite de Cunțan” referitor la ediția a doua.

Și se poate observa și astăzi, în legătură cu execuția practică a cântărilor pe glasurile „după Cunțan”, cum cel mai adesea chiar cântăreții care se declară fideli „cântării cunțane” fac un oarecare compromis între cântările cărții lui Cunțan și variantele care mai circulă. Adică, în mod curent, cântările notate de Dimitrie Cunțan se cântă așa cum sunt notate, dar mai departe „aplicarea” (pe textul liturgic) folosește o serie de „formule” destul de deosebite de cele propuse de Cunțan.

Lucrul acesta este cât se poate de evident, spre exemplu, pentru melodiile pe „însuși glasul” (stihiric), pentru care Dimitrie Cunțan a notat cum se cântă doar „Doamne strigat-am...”, „Să se îndrepteze...” și prima Stihiră, cu stihul său. Cel mai adesea, după ce „Doamne strigat-am...” și „Să se îndrepteze...” se cântă după note, mai departe, chiar de la prima Stihiră (la care deja nu se mai respectă melodia „cunțană” notată) se trece pe „formulele” melodice mai „orale”.

Folosirea relativ stereotipă a acestor „formule” poate determina un caracter oarecum *monoton* al acestui stil de cântare, așa cum au observat unii cercetători.

Cele remarcate mai înainte referitor la relația dintre textul scris al *Cântărilor* lui Dimitrie Cunțan și *practica uzuală* de strană în Ardeal ne determină să observăm că avem de a face cu un sens mai larg (și de fapt cel propriu-zis) al noțiunii de *stil*, de „stil cunțan”. Ca orice stil, și *stilul cunțan* nu înseamnă neapărat doar reproducerea identică a textelor muzicale notate de Dimitrie Cunțan, ci, așa cum ne dovedește practica amintită a atâtor cântăreți de strană din Ardeal, este vorba despre o cântare în *stil cunțan* — așa cum vorbim despre o arhitectură (chiar nouă, dar) în *stil* brâncovenesc sau despre o muzică în *stil* preclasic, sau clasic sau al altei epoci importante.

Fiind puși în situația de a vorbi despre un *stil* cunțan, aceasta ne mai dovedește și altceva, și anume maturitatea la care ajunsese cântarea de strană din Ardeal încă în vremea lui Dimitrie Cunțan. Această maturitate, singură, poate explica stabilitatea și rezistența în timp a respectivului stil — asemănător stilului popular (inconfundabil, în toate variantele lui) — pe care nici o încercare de „uniformizare” nu a reușit să-l desființeze... Este ceva mult mai mult decât o simplă consemnare în scris a unor cântări oarecare. Este vorba despre o creație colectivă, a nenumărați cântăreți ardeleni anonimi, aceiași care i-au statornicit numele acestui stil, după numele celui care, cel dintâi, l-a consemnat într-o scriere muzicală, D. Cunțan.

De-a lungul timpului, între elementele particulare ale acestui *stil*, s-a mai observat fenomenul de *diatonizare*, care este evident mai ales pentru glasul al doilea, unde doar câte o rară inflexiune mai amintește de intonațiile psaltice ale acestui glas.

De asemenea, în ceea ce privește *ornamentația* („in-floriturile”), aceasta este simplă, putând fi notată de obicei cu note reale — deci fără semne muzicale deosebite. Variantele (și formulele) mai „orale” nu au propus o *simplificare* a ornamentației în sensul reducerii acesteia, ci mai curând a fost vorba despre propunerea unor *alte* „intorsături” melodice, familiare cântăreților și participantului („popular”) la slujbă — și în acest fel mai simplu de cântat.

Este adevărat că cele câteva observații amintite, cu caracter mai mult *muzical* (monotonie, diatonizare, simplificare...), pot sugera uneori o nuanță eventual ușor depreciativă a acestui tip de cântare, în direcția unei „lipse de profesionalism (muzical)”. Dar, aceste „defecte” pot constitui „calități”, privite dintr-un punct de vedere *bisericesc*.

Pentru că în măsura în care este vorba despre o muzică sau o cântare *bisericească* — ce se cântă în Biserică, în slujbele acesteia — aceasta schimbă cu totul condiția cântării, inclusiv sub aspect estetic. „Lipsa de profesionalism” (Continuare în pag. a 7-a)

Pr. VASILE GRĂJDIAN

Silviu Crăciunaș, URME PIERDUTE, Ed. Enciclopedică, București, 2000, 383 p.

Este salutară apariția cărții lui Silviu Crăciunaș în limba română, în traducerea Sânzianei Coșovei și a lui Gheorghe Dragoș, cu o postfață semnată de Dorina Coșoveanu. Ea se constituie într-un omagiu adus oarecum tardiv, — respectiv la doi ani după trecerea în eternitate — unui fiu de preot român, doctor în drept și științe economice, luptător neînfricat pentru libertatea poporului său amenințat să fie sufocat de „cortina de fier” reprezentată de regimul comunist.

Apărută inițial în limba engleză, sub titlul *The Lost Footsteps*, la editura londoneză Collins Harvill Press, tradusă în zece limbi (inclusiv arabă), difuzată în numeroase țări, reeditată, cartea a suscitat un interes deosebit, primind numeroase aprecieri consemnate în cele peste 120 de cronici și articole apărute în Anglia și multe altele în celelalte țări unde a fost publicată. Jurnal dramatic al tinereții pusă în slujba unor nobile idealuri, volumul este structurat pe trei secvențe, fiecare acoperind o anumită perioadă de timp și însușind în total 20 de capitole.

Cititorul familiarizat cu statistici și studii care încearcă să prezinte anii de teroare ai istaurării „noii ere” și intrarea acesteia în drepturi depline, este frapat de acest roman al unei experiențe reale, al cărui erou devine el însuși încă de la prima pagină. Silviu Crăciunaș, aderent la organizația secretă înființată de Iuliu Maniu, intuiește pericolul pe care regimul comunist l-ar reprezenta pentru țara sa, pentru Europa de Est, — introducând în societate practici despote și înecându-i mentalități retrograde —, și își aduce pro-

pie aport la tentativele întreprinse pentru stoparea „invaziei roșii”, contribuind la înființarea în străinătate a Comitetului Național Român, organ al rezistenței împotriva regimului amintit, a cărui dominație se făcea simțită din ce în ce mai acut. Pe de altă parte, riscându-și propria viață, ajută opoziții sistemului să fugă în „Lumea Liberă”. Cu dorul libertății în suflet, părăsește și el lagărul comunist surmonțând obstacolele extrem de dificile, dar revine la cosmosul inițial, fără ezitare, atunci când consideră că poate acționa într-un fel sau altul pentru a-i readuce pe compatrioții săi în cadrele unei existențe normale, cu drepturi și libertăți depline.

Considerat „roman de groază” de către semnatarul cuvântului înainte, Salvador de Madariaga, volumul poate fi privit și ca roman de „aventuri”, desigur cu o altă conotație a termenului decât cea uzuală. *Urme pierdute* înfățișează tulburătoarea experiență a unei existențe clandestine: suspans, treceri frauduloase ale graniței, evadare spectaculoasă, expuneri la diverse pericole care pot avea consecințe dramatice, o serie de evenimente terifiante care se succed cu rapiditate, aglomerându-se pe parcursul desfășurării acțiunii, implicând în tumultul lor cititorul. Acesta, odată prins în verigile faptelor, este captivat până la final de o lectură fluidă, deosebit de agreabilă, și angrenat într-un periplu fascinant, tră-

iește cu intensitate maximă experiența unui om care și-a asumat o existență „pe muchie de cuțit”. Dramatismul acesteia evidențiază sublima valoare a libertății, care trebuia apărată cu orice risc. Era o perioadă în care „setea de libertate lua forme biblice aidoma năzuințelor evreilor de a se elibera de sub robia egiptenilor”. Autorul și totodată eroul cărții nu se lasă subjugați de frustrări, de disperare, ci demonstrează faptul că rațiunea, luciditatea, credința conferă ființei umane o rezistență uluitoare. Deși „vânat” de-a dreptul prin toate mijloacele, purtând stigmatele de persoană indenzirabilă, „deosebit de periculoasă” pentru statul comunist de tip polițienesc, el refuză prizonieratul unei societăți colectiviste, anihilarea într-o lume dominată de suspiciune care avea ca scop anularea personalității.

Nici asprul regim de detenție la închisorii precum „Malmeson” din București sau aceea de la Suceava, nici cei trei ani petrecuți prin diverse ascunzători, asemenea unui animal hăituit, nu l-au făcut să renunțe la idealurile sale. Silviu Crăciunaș descoperă forța spirituală capabilă să înfrunte cele mai cumplite agresiuni, confirmând încă o dată faptul că în spiritul uman există ceva incoruptibil, care nu poate fi definit cu exactitate, dar răzbate la suprafață în împrejurări tragice.

Atunci când trupul este supus unor suferințe sau torturi împinse până la extremitate, omul nu își pierde demnitatea, ci recurge la

autocontrol, la autoeducare pentru a scăpa de așa-numita „reeducare” prin care treceau toți cei închiși pe criterii politice. Aceasta îl ajută să analizeze ideologia adversarului, metodele și tacticile lor. Concluzia la care ajunge eroul nostru, — mult mai târziu, în deplina libertate, în lumea occidentală —, este aceea că reprezentanții noului sistem, comuniștii, „trebuie întrecuți în arta luptei contrariilor între forțe opuse”, deoarece „etica armoniei”, mijloacele nonviolente le erau străine sau le considerau inacceptabile, anormale chiar. Rămâne de analizat dacă anii care au urmat i-au dat sau nu dreptate.

Nici Occidentul anilor '60 nu a putut să îi alimenteze speranța salvării propriului popor. Stabilit definitiv în Lumea Liberă, s-a lovit de indiferența, teama celor care uitau sentimentul solidarității umane ce îi animase cândva, fiind preocupată de confortul și bunăstarea personală. Există sau nu o vină a Occidentului pentru bezna în care au fost aruncate anumite popoare din „lagărul comunist”? Lectura romanului *Urme pierdute* conturează anumite răspunsuri. Însăși publicarea lui în Europa liberă, în 1961, era, la vremea respectivă, un semn de alarmă, un strigăt disperat după, un ajutor așteptat, sperat.

Urme pierdute ale lui Silviu Crăciunaș sunt regăsite în fiecare pagină care merită cu prisosință să fie lecturată, convingerea finală fiind de un optimism frapant: cât timp există viață, există și fericire și speranță.

Drd. CLAUDIA DUMITRIU

Asistența socială astăzi.

Un sistem fragmentar ce încearcă să devină unitar

La sfârșitul anului 2001 România se confruntă cu grave probleme sociale și financiare față de care sistemul de asistență socială s-a dovedit insuficient pregătit. Aceasta și datorită lipsei unui cadru legislativ și a unei strategii coerente care să permită elaborarea, promovarea și dezvoltarea unui sistem unitar de asistență socială.

Acest sistem a evoluat până acum printr-o multiplicare de structuri instituționale independente (organisme publice centrale, locale și private) care au dispersat la nivelul lor programe de asistență socială și resurse financiare destinate serviciilor sociale fără asigurarea unei coordonări și cooperări minime. S-a ajuns astfel la fragmentarea sistemului, la lipsa de flexibilitate, la imposibilitatea transferurilor financiare de la un program la altul și de aici la scăderea generală a eficienței acestui sistem.

La ora actuală nevoia unui cadru legislativ coerent care să promoveze implementarea unui sistem național unitar al asistenței sociale a fost deja acut resimțită. În acest sens, intențiile din ultimii ani ale Ministerului Muncii și Solidarității Sociale de a elabora o lege cadru a asistenței sociale au fost finalizate. Proiectul de lege realizat încearcă să rezolve problema fragmentării acestui sistem, dând posibilitatea apariției unui sistem unitar, eficient, de mo-

nitorizare și control al tuturor serviciilor de asistență socială oferite pentru segmentele vulnerabile ale populației. Acest proiect de lege, structurat pe 67 articole, incluse în zece capitole, reglementează modul de organizare, funcționare și finanțare a sistemului național de asistență socială (art. 1) și formulează:

● ce este asistența socială, componentă a sistemului de protecție socială (art. 2);

● obiectivul principal al asistenței sociale (art. 3);

● nevoile sociale (art. 4);

● instituțiile responsabile în asistența socială (art. 5);

● principiile generale care stau la baza asistenței sociale — respectarea demnității umane, universalitatea, solidaritatea socială, parteneriatul și subsidiaritatea (art. 6);

● dreptul la asistență socială, la alte beneficii și servicii (art. 10—17);

● modul de acordare a serviciilor sociale (art. 18—29), obligațiile instituțiilor care acordă aceste servicii (art. 31—33, 49);

● rolul Ministerului Muncii și Solidarității Sociale ca autoritate guvernamentală responsabilă cu administrarea sistemului de asistență socială și cu stabilirea politicilor sociale (art. 8, 9, 34, 36, 37);

● atribuțiile Comisiei Internaționale privind asistența socială, Comisie constituită pentru o mai bună

coordonare a acestui sistem (art. 35);

● principalele atribuții în domeniul asistenței sociale a direcțiilor de muncă și solidaritate socială județene, respectiv a Direcției Generale de Muncă și Solidaritate Socială a Municipiului București (art. 38—39), atribuțiile consiliilor județene, respectiv a Consiliului General al Municipiului București (art. 40—41), și atribuțiile consiliilor locale ale municipiilor, orașelor și sectoarelor Municipiului București (art. 42);

● categoriile de personal care activează în domeniul asistenței sociale (art. 43—46, 51), obligațiile acestora (art. 47);

● obligativitatea înființării unei comisii de disciplină în cadrul fiecărei asociații profesionale (art. 50);

● stabilirea surselor și a modului de finanțare necesar pentru asigurarea bunei funcționări a sistemului de asistență socială (art. 53—59);

● jurisdicția asistenței sociale (art. 60—62);

● înființarea Comisiei de mediere socială în fiecare județ și sector al Municipiului București, rolul acesteia (art. 63);

● dispoziții tranzitorii și finale (art. 64—67).

Proiectul de lege își propune să dezvolte:

— un sistem unificat de

(Continuare în pag. a 8-a)

Asist. social

MARIA NECULA

† Visarion Rășinăreanu, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Sibiului — Biserica Ortodoxă Română văzută de călătorii străini (sec. XVI-XIX), Sibiu, 2001, 145 p.

Cunoscut, încă din anii '80, ca un bun condeier, Prea Sfințitul Episcop-vicar Visarion Bălțat Rășinăreanu de la Sibiu a publicat neamărate articole, predici, recenzii, studii și cronică bisericească în Telegraful Român, în revista Mitropolia Ardealului și-n alte publicații. Ucenic și colaborator apropiat al I.P.S. Mitropolit Antonie, P.S. Visarion a găsit întotdeauna timp să scrie o pagină nouă, din suflet pentru a merge la suflet.

Cuvinte de învățătură la mari sărbători și la prăznuirea unor sfinți, la aniversări bisericești, dar și chipuri de ierarhi venerabili au fost totdeauna în preocupările P.S. Visarion Rășinăreanu.

Recent, Prea Sfinția Sa a publicat o carte: *Biserica Ortodoxă Română văzută de călătorii străini* (sec. XVI—XIX), Sibiu, 2001, 145 pag. Extrem de importantă pentru istoria Bisericii Ortodoxe Române, această carte vorbește despre părerile unor pelerini de diferite ranguri exprimate vreme de 400 de ani. Între aceștia amintim pe Georg Reicherstorffer, Antonio Bonfini, Sebastian Munster, Johann Sommer, Marco Bandini, Pavel din Alep, Evilia Celebi, Del Chiaro, Giovanni Marie Angielello, Diego Galan, Pierre Lescalopier, Thomas Alberti, Nicolo Barsi, Parcevic ș.a.

Parcurgând paginile cărții, constatăm totuși că într-o perioadă de 400 de ani au fost puțini călători, aceasta datorându-se vremurilor grele, nesiguranței și condițiilor modeste pe care le ofereau Țările Române. În mod special, cartea P.S. Visarion oferă informații despre viața bisericească din Moldova. Franco Sivori (sec. XVI): „Petru Șchiopu arată

multă râvnă pentru ridicarea de biserici și mănăstiri”. *Trifon Korobeinikov* (sec. XVI): „În Iași sunt zece, dacă nu mai multe biserici...”. *Paul Beke* (sec. XVII): „În Moldova sunt mulți călugări și preoți și nu puțini episcopi, al căror arhiepiscop aproape întotdeauna stă pe lângă domn, deoarece este singurul său sfetnic de taină”. *Vito Pilluzzi din Vignanelo* amintește 90 de biserici ortodoxe din Iași, una la Siret, 13 la Suceava. Secretarul *De la Croix* — (secretarul Ambasadei franceze din Constantinopol) — a vizitat Moldova în 1676: „În Iași sunt multe biserici frumoase, destul de frumoase, între altele două în care slujesc călugări dintre care cea mai veche — Sf. Nicolae — așezată aproape de palatul domnesc este toată îmbrăcată în marmură, cu frunze foarte frumoase sculptate și este zugrăvită pe dinăuntru.

Cealaltă („Trei Ierarhi” n.n.) este construită dintr-o piatră foarte frumoasă, cu bolți și turnuri foarte înalte, împodobită de coloane și galerii...”.

Vasile Gagara (sec. XVII), descrie Iașul ca „orașul cu numeroase mănăstiri...”.

Evilia Celebi (sec. XVII) — la Iași se găsesc 11 mănăstiri care nu au nicăieri pereche... Despre „Trei Ierarhi” se spune că nu poate fi descrisă nici cu graiul, nici cu pana.

Pavel din Alep (sec. XVII) face o largă descriere a bisericilor din Iași pe care le

vizitează: „Sf. Sava”, Golia, „Sf. Trei Ierarhi”. Despre ultima spune că este „unică și preafrumoasă, seamănă cu o cetate și este inconjurată cu ziduri de piatră”. În naosul bisericii, după descrierea lui, se menționează racla cu moaștele Sfintei Parascheva: „Un sicriu pe dinafară căptușit cu roșu și bătut cu cuie de argint. Sfânta parcă ar fi în viață, învelită în covoare și-n mătășă...”.

Leontie (sec. XVIII): „La Iași sunt mănăstiri foarte multe și frumoase: ziduri vechi, dar bine îngrijite”.

Ieromonahul Ipolit Văsenki (sec. XVIII): „la Iași sunt 70 de biserici, mănăstiri în oraș sunt 18, afară din oraș 4, acestea sunt sărace toate”.

Erasmus Heinrich Schneider von Weismantel descrie biserica mănăstirii Golia ca fiind cea mai frumoasă din oraș. Biserica Trei Sfetitele este de asemenea frumoasă...

Ierom. Silvestru (sec. XVIII): În Iași sunt 7 mănăstiri: Golia, Trei Sfetitele, Barnovski, Sf. Sava, Galata, Cetățuia, a Sf. Ioan Gură de Aur și 50 de biserici parohiale.

Dincolo de cuvenitele aprecieri și de lipsurile întâlnite „pe cale” unii călători care aveau interese străine au scris lucruri neadevurate sau n-au înțeles pe deplin viața românilor din acea perioadă.

Lucrarea P.S. Episcop-vicar Visarion Rășinăreanu este rodul unor îndelungi căutări în „colbul istoriei”. Ea pune în lumină viața bisericească de la noi în vremurile grele și este de mare folos teologilor și tuturor celor ce iubesc istoria țării și a Bisericii noastre.

Protos. TIMOTEI AIOANEI

Importanța activității lui Dimitrie Cunțan

(Urmare din pag. a 6-a)

muzical, la modul doar aparent și relativ, datorat caracterului repetitiv, dia tonic și „simplu” (în sensul folclorizant), este din punct de vedere bisericesc un „câștig”, deschizând o cale muzicală „de mijloc” către comuniunea liturgică — „de mijloc”, adică accesibilă unei mari majorități a credincioșilor cu o pregătire muzicală mai redusă, dar în același timp acceptabilă și din punctul de vedere al celor relativ „profesioniști”.

Iar în ceea ce privește „profesionalismul” cântării și cântăreților bisericești în general, trebuie spus că este vorba despre un concept relativ deosebit de cel al profesionalismului muzical laic. „Profesioniștii muzicii bisericești” au răspuns și răspund unei alte vocații și unui alt caracter al pregătirii și „performanței” muzicale decât profesioniștii (chiar de vârf ai) artei muzicale laice. Cântăreții Bisericii au slujit, de obicei modest și anonim, la împlinirea rosturilor mântuitoare ale credinței creștine.

De aceea multe din cele spuse de Pr. Prof. Gh. Șoima pentru perioada dinainte de apariția școlilor teologice în Ardeal, spre sfârșitul sec. al XVIII și începutul sec. al XIX, rămân în bună măsură valabile și pentru evoluțiile de până astăzi ale acestei variante a cântării bisericești românești care este cântarea de strană din Ardeal — cântarea *cunțană*, după D. Cunțan sau în stil *cunțan* — o variantă, și ea, a

cântării *post-bizantine* și un alt fel de „românire” a acesteia:

„Veacuri de-a rândul, cântăreții bisericești din Ardeal au fost oameni fără învățătură de carte muzicală. Așa fiind, nu a fost posibilă păstrarea și nici reînvierea ocazională a cântărilor psaltice în veșmântul lor încărcat cu o mulțime de ornamente melodice, ci acești cântăreți ardeleni le simplificau vrând-nevrând. Simplificându-le, cântările Sfintei Liturghii și unele melodii ale troparelor, condacelor și ale altor cântări bisericești au devenit accesibile tuturor credincioșilor cu voce și auz muzical. Ele puteau fi cântate în comun, de către aproape toți cei ce participau la Sfânta Liturghie sau slujbe. Acestea erau caracteristicile cântării din Biserica Ortodoxă Ardeleană în momentul când a luat ființă școala teologică de la Sibiu, în 1811 (unde mai târziu a activat și D. Cunțan — n.n.). Era o cântare bisericească răsăriteană, simplă, cu o pronunțată trăsătură populară românească (s.n.)¹².”

Și unei atât de profunde și venerabile tradiții ortodoxe și românești a cântării bisericești din Ardeal putem să ne facem și noi, cu deplină credință, următori.

1. Date privind viața și activitatea lui Dimitrie Cunțan pot fi găsite (într-o formă sintetică) la Pr. Prof. Dr. Mircea Păcurariu, *Doauă sute de ani de învățământ teologic la Sibiu*, Sibiu, 1987, p. 280, unde este indicată și o bogată Bibliografie.

2. În „Revista Teologică”, II (1908), nr. 5, p. 191—196.

3. În idem, II (1908), nr. 6, p. 241—246.

4. În idem, II (1908), nr. 12, p. 453—460.

5. Dintre aceste culegeri să amintim doar: Arhid. Prof. Ioan Brie, *Cântări la serviciile religioase*, Cluj-Napoca, 1988; Pr. Prof. Vasile Stanciu, *Slujbele Sfinților români din Transilvania și alte cântări religioase*, Cluj-Napoca, 1990; Pr. Vasile Grăjdian, *Cântări bisericești*, Sibiu, 1994 etc.

6. (Dimitrie Cunțanu) *Cântările bisericești* — după melodiile celor opt glasuri ale sfintei biserici ortodoxe, culese, puse pe note și aranjate de Dimitrie Cunțanu, profesor la seminarul „andreean” arhiepiscopesc, Sibiu, 1890, p. 4 (în „Prefață”).

7. Pr. Prof. Gh. Șoima, *Muzica bisericească și laică în Institutul Teologic din Sibiu*, în „Mitropolia Ardealului”, VI (1961), nr. 11—12, p. 798.

8. *Cântările bisericești după melodiile celor opt glasuri ale sfintei biserici ortodoxe culese, puse pe note și aranjate de Dimitrie Cunțanu*, profesor la seminarul andreean arhiepiscopesc din Sibiu, Ediția a II-a, revăzută și augmentată — publicată de consistoriul arhiepiscopesc, Sibiu, 1925, din Prefața la ediția a II-a.

9. Pr. Prof. Gh. Șoima, stud. cit., p. 803, apud. Arhid. Lector Ion Popescu, stud. cit., p. 312.

10. Gh. Ciobanu, *Cântarea de cult bănățeană — origine, vechime, specific*, în „Studii de etnomuzicologie și bizantinologie”, vol. III, București, 1992, p. 114.

11. Idem, *Muzica bisericească la români*, în „Studii de etnomuzicologie și bizantinologie”, vol. I, București, 1974, p. 354.

12. Pr. Prof. Gh. Șoima, stud. cit., p. 798, apud. Arhid. Lector Ion Popescu, stud. cit., p. 307 ș.u.

Ioan Barac — poetul din Alămor

225 de ani de la nașterea sa

La începutul veacului al XIX-lea, într-o vreme în care literatura cultă română se putea lăuda cu puține opere în versuri, Ioan Barac reprezenta, alături de Vasile Aaron, singura încercare notorie în provincia transilvană de a asigura poeziei românești o existență de sine stătătoare.

S-a născut la Alămor, județul Sibiu, în anul 1776. Ca fiu de preot, conform obiceiului vremii, a fost îndrumat pe calea învățăturii. Face studiile liceale la Aiud iar cele superioare, juridice, la Cluj. În anul 1801 îl găsim învățător la Avrig, iar din anul următor la Brașov unde a profestat avocatura. Din anul 1805 și până la sfârșitul vieții sale, în anul 1848, a ocupat funcția de „magistral translator” al Primăriei din Brașov. Încă din perioada studiilor, Ioan Barac a arătat o anumită preferință pentru poezie, pentru cunoașterea unor limbi străine — vorbea, pe lângă limba română, maghiara, germana și latina — pentru realizarea de traduceri fragmentare și difuzarea unor opere de largă accesibilitate din literatura universală cu o evidentă intenție culturalizatoare și moralizatoare. Opera care l-a făcut cunoscut și care s-a bucurat de aprecieri din partea cititorilor dar și a unor reprezentanți de seamă ai literaturii române din secolul al XIX-lea — Ion Heliade Rădulescu, Vasile Alecsandri, Grigore Alexandrescu, Ion Ghica, Mihai Eminescu — este *Istoria despre Arghir cel Frumos și despre Elena cea frumoasă și pustiu crăiasă*, tipărită la Sibiu în anul 1801. Marele critic George Călinescu descoperă în această operă de debut a lui Ioan Barac — operă citită și citată cu plăcere de M. Eminescu mai târziu — semnele unui lirism autentic, amintind, în portretele realizate cu atâta măiestrie, de chipul fetei eminesciene de mai târziu.

Ioan Barac a desfășurat o susținută muncă

de traducător, contribuind prin aceasta la dezvoltarea gustului pentru citit și la răspândirea limbii românești bazată pe tradiția populară. El se îndepărtează, prin folosirea filonului folcloric și a cântărilor populare, de sursele poeziei galante și sentimentale cultivate de poezii vremii din Principatele Române. Prin traduceri sale, Ioan Barac a umplut un gol resimțit în cultura românească de atunci pregătind, într-o măsură apreciabilă, renașterea literară de la mijlocul secolului al XIX-lea. Dintre cele mai apreciate traduceri ale lui Ioan Barac, de largă circulație printre contemporanii săi, au fost: *O mie și una de nopți*, *Risipirea Ierusalimului*, *Întăul corăbier*, *Nașterea, viața și perirea lui Iuda*, *Toată viața*, *istețiile și faptele minunatului Titu Buhoglindă*, fragmente din *Metamorfozele lui Ovidiu*, *Bunătața și înalta milostivire a craiului Chiru al perșilor* după Xenofon, *Amlet*, *prințul de la Dania* de W. Shakespeare etc.

În afară de această muncă intensă de traducător, Ioan Barac a condus publicația *Foaia Duminicii*, 1837, și a colaborat la *Foaia pentru minte, inimă și literatură* a lui George Barițiu, arătându-se preocupat și de probleme de teorie literară. Este autorul mai multor fabule, a unor sentenții — definiții moralizatoare de genul celor scrise de Anton Pann, ceea ce atestă o concepție modernă despre poezie. Ținând cont de puterea de concentrare a metaforei, de concretețea plastică a acesteia, apelul la comparație și de lirismul versurilor sale, credem că-l putem socoti pe Ioan Barac printre precursorii poeziei românești și acum, când se împlinesc 225 de ani de la nașterea sa, să-i reîmprospătăm memoria și să ne aplecăm asupra operei sale păstrându-i viabilitatea în prezent și în deceniile următoare.

NICOLAE SCUTEA

AGENDA I.P.S. MITROPOLIT ANTONIE

ITINERAR PASTORAL

Din încredințarea și cu binecuvântarea I.P.S. Mitropolit Dr. ANTONIE PLAMADEALA, P.S. Episcop-vicar VISARION RAȘINĂREANU a săvârșit următoarele:

- **Joi, 1 NOIEMBRIE 2001.** — Înalt Prea Sfinția Sa a primit pe P.C. Pr. Achim Băcilă, parohia Hipodrom „Mihai Viteazu” Sibiu.
- A primit pe P.C. Preot Eugen Buta și soția de la Parohia Sibiu-Inferior III, Tereziian.
- A primit pe d-na Iliescu Veronica, sat Mălini, jud. Suceava.
- **Joi, 8 NOIEMBRIE 2001.** — „Sf. Arhangheli Mihail și Gavriil” — Înalt Prea Sfinția Sa a primit pe P.C. Pr. Gheorghe Streza de la Catedrala Mitropolitană.
- A vizitat mănăstirea „Constantin Brâncoveanu” de la Sâmbăta de Sus, unde însoțit de P.C. Arhim. Ilarion Urs a vizitat șantierul de construcție al „Academiei Teologice”.
- **Sâmbătă, 10 NOIEMBRIE 2001.** — Înalt Prea Sfinția Sa a primit pe P.C. Arhid. Ezechil Oancea, consilier economic.
- A primit pe Maica Eliseia Papacioc, stareța Sf. mănăstiri Cârțoara, protopopiatul Avrighi.
- **Duminică, 11 NOIEMBRIE 2001.** — Înalt Prea Sfinția Sa a primit pe Maria și Mihai Boghian.
- **Marți, 13 NOIEMBRIE 2001.** — Înalt Prea Sfinția Sa a plecat spre București pentru a participa la Ședința Sf. Sinod.
- **Miercuri, 14 NOIEMBRIE 2001.** — Înalt Prea Sfinția Sa a participat la Ședința de deschidere a Lucrărilor Sfântului Sinod.
- **Joi, 15 NOIEMBRIE 2001.** — Înalt Prea Sfinția Sa a participat la lucrările Sfântului Sinod.
- Înalt Prea Sfinția Sa a sărbătorit împreună cu membrii Sfântului Sinod aniversarea a 75 de ani de la nașterea Înalt Prea Sfinției Sale. Cu această ocazie Prea Fericitul Patriarh TEOCTIST adresează Înalt Prea Sfințului Mitropolit urări de sănătate, viață lungă și tradiționalul „LA MULȚI ANI”. Tot cu această ocazie Prea Sfințitul Casian Crăciun a rostit un cuvânt omagial la adresa Înalt Prea Sfinției Sale.
- Înalt Prea Sfințitul Mitropolit ANTONIE a oferit P.F. Patriarh TEOCTIST, cu ocazia aniversării a 15 ani de la alegerea Prea Fericitului Sale ca Patriarh, un tablou cu portretul Prea Fericitului Sale.
- **Sâmbătă, 17 NOIEMBRIE 2001.** ziua de naștere a Înalt Prea Sfinției Sale, a participat la Slujba Sfintei Liturghii, în Capela mitropolitană oficiată de Prea Sfințitul Visarion Rășinăreanu, cu această ocazie. A oferit cărți de rugăciuni studenților participanți la Sf. Liturghie.
- A primit pe Arhim. Ilarion Urs, starețul mănăstirii „Brâncoveanu” Sâmbăta de Sus.
- A primit pe Arhid. Ezechil Oancea, consilierul economic al Arhiepiscopiei.
- A primit pe Dl. Teodor Răpan, consilier în Ministerul de Externe și pe d-nii ec. Nicolae Lăzăr, Dr. Eftodie Mihai și dl. Lăzăr Ioan.
- **Luni, 19 NOIEMBRIE 2001.** — în Catedrala mitropolitană, în cinstea aniversării zilei de naștere a Înalt Prea Sfinției Sale, Prea Sfințitul Visarion Rășinăreanu, înconjurat de un sobor de preoți alcătuit din Pr. Prof. Dr. Dumitru Abrudan, decanul Facultății de Teologie „Andrei Șaguna” din Sibiu, Consilierii eparhiali, profesorii de Teologie, Preoți ai Catedralei au săvârșit slujba Te-Deumului.
- La sfârșitul slujbei de Te-Deum toți slujitorii, angajații Centrului Eparhial, alte persoane participante, au fost invitați Înalt Prea Sfinției Sale în Sala Festivă de la Reședința mitropolitană la o Recepție prilejuită de această aniversare. La această festivitate se adresează Înalt Prea Sfinției Sale cu urări de sănătate și viață îndelungată Prea Sfințitul Episcop-vicar Visarion Rășinăreanu, și dl. Prof. univ. Dr. Ilie Crăciun, decanul Facultății de Medicină din Sibiu și membru al Adunării Eparhiale din Sibiu.
- **Marți 20 NOIEMBRIE 2001.** — Înalt Prea Sfinția Sa a primit pe Arhid. Ezechil Oancea, consilierul economic al Arhiepiscopiei.
- **Joi, 22 NOIEMBRIE 2001.** — Înalt Prea Sfinția Sa a primit pe Pr. Prof. Karaviodopoulos din Grecia, care a primit titlul de „Doctor Honoris Causa” al Facultății de Teologie din Sibiu. A fost însoțit de Pr. Prof. Dr. Dumitru Abrudan și de Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, titularul catedrei de Noul Testament de la aceeași Facultate.
- A primit pe dl. asistent univ. drd. Paul Brusznowski, de la Facultatea de Teologie din Sibiu.
- **Vineri 23 NOIEMBRIE 2001.** — Înalt Prea Sfinția Sa a prezidat lucrările Permanenței Consiliului Eparhial unde s-au rezolvat problemele ad-hoc gospodărești, numiri și transferări de preoți.
- **Sâmbătă, 24 NOIEMBRIE 2001.** — Înalt Prea Sfinția Sa a primit pe Monsenior Bărlea Oct. din Elveția, însoțit de dl. Dr. Nicolae Danciu din Sebeș.
- **Marți, 26 NOIEMBRIE 2001.** — Înalt Prea Sfinția Sa a primit pe Dl. Ion Onuc Nemeș, redactor la ziarul „Tribuna Sibiului”.

Pr. VALENTIN SICOE
— Secretar eparhial —

Teologul ortodox Paul Evdokimov

(Urmare din pag. a 3-a)

la intelectualism a tainei frumuseții din concepția gândirii ortodoxe. Sensul teologiei sale, unde „cântă slava divină” în comuniune și transfigurare, păstrează neîncetat spiritualitatea ortodoxă în cel mai profund conținut, specific duhului filocalic: dragostea de frumos; este încoronarea gândirii teologice-filozofice a lui Paul Evdokimov asupra tainei lui Dumnezeu și a omului.

Contemplarea frumuseții o găsește Paul Evdokimov cea mai potrivită cale de pătrundere în aceste două mistere. De fapt, frumusețea este una dintre numirile inefabile ale lui Dumnezeu, iar omul este făcut după chipul Creatorului. Prin proslăvirea frumuseții divine, el contravine teologiei occidentale, promotora unei concepții a „morții lui Dumnezeu”, precum și a filozofiei care tinde să proclame moartea omului, cum scrie și teologul Olivier Clément în prezențarea ultimei cărți a marelui gânditor: „Dincolo de această moarte a tuturor valorilor filozofice, morale și estetice, pe care Occidentul le străbate azi ca pe o noapte, Paul Evdokimov vede profetic conturându-se taina ireductibilă a persoanei, chipul crucificat și transfigurat, icoana în jurul căreia lumea se relevă ca rugul arzător”.

Trecut la cele veșnice în 16 septembrie 1970, Paul Evdokimov lasă moștenire întreaga sa viață și operă, ca un imn de dragoste închinat lui Dumnezeu și omului. Vocea sa ortodoxă cheamă omenirea de pretutindeni la iubire, la unire și comuniune, pentru aceasta se cuvine să ne amintim de el, să-i cunoaștem activitatea teologică și să-l amintim în rugăciune, ca Dumnezeu să-l așeze întru slava Sa, care a fost o contemplație continuă pentru el.

Asistența socială

(Urmare din pag. a 7-a)

oferire a asistenței sociale, a serviciilor și beneficiilor sociale pentru ajutorarea categoriilor vulnerabile ale populației în vederea prevenirii marginalizării și excluderii sociale;

— importanța relațiilor de parteneriat cu reprezentanții societății civile pentru dezvoltarea unor activități, proiecte și programe de asistență socială;

— funcțiile și rolul organismelor naționale care vor fi redefinite și chiar întărite. Astfel, la nivel central, va crește rolul Ministerului Muncii și Solidarității Sociale în coordonarea, administrarea și controlul sistemului de asistență socială precum și în stabilirea politicilor sociale și a reglementărilor privitoare la funcționarea acestui sistem (art. 36).

La nivel teritorial va crește rolul:

● direcțiilor de muncă și solidaritate socială care vor prelua coordonarea în teritoriu a sistemului de asistență socială (art. 39);

● consiliilor județene, respectiv Consiliului General al Municipiului București în dezvoltarea strategiilor locale de intervenție, pentru prevenirea situațiilor de

marginalizare și excludere socială (art. 25, alin. 2, art. 41);

● consiliilor locale ale municipiilor, orașelor și sectoarelor Municipiului București în identificarea problemelor sociale, în stabilirea drepturilor la prestații de asistență socială în condițiile legii, precum și în oferirea de suport financiar și instituțional (art. 42).

Trebuie subliniat faptul că mai multe articole ale acestui proiect au un caracter general. Aceasta, pentru a nu limita sau bloca procesul legislativ legat de asistența socială și de a permite elaborarea pentru viitor a actelor normative care prevăd reglementări specifice pentru rezolvarea situațiilor de risc.

Legea privind sistemul național de asistență socială se află în prezent în curs de adoptare (a fost adoptată de Senat în ședința din 20.10.2001), și se așteaptă să intre în vigoare la începutul anului 2002, după care va urma o etapă extrem de complexă, de stabilire a metodologiei privind tehnicile, metodele și procedeele de constituire și de implementare a noului sistem unitar național de asistență socială.

ANUNȚ

În urma hotărârii Consiliului Arhiepiscopesc al Arhiepiscopiei Sibiului, prețul unui abonament anual la „Telegraful Român”, pe anul 2002 este de 85 000 lei, iar al „Revistei Teologice” de 100 000 lei. Banii se vor vira obligatoriu în contul nr. 2511.1-61.1/ROL B.C.R. Sibiu.

● Semnalăm ● Semnalăm ●

● *Comori duhovnicești din Sfântul Munte Athos.* Culese din scrisorile și omiliile Avvei Efrem. Editura Buna Vestire, Bacău, 2001, 383 p.

Această carte se tipărește cu binecuvântarea P.S. Galaction, episcop al Teleormanului.

Este o carte plină de învățăminte pentru orice creștin. Este un fel de Filocalie. Iată, așa cita mai ales din capitolele cuprinse în titlul „Antologie despre rugăciunea minții”, numai câteva din cele 36 de sfaturi duhovnicești, pe linia teologiei celei mai înalte care ne vorbește despre isihasm. „Rugăciunea este una dintre cele mai importante și mai mari forțe care-l face pe cel ce se roagă să se nască din nou, și îi oferă bunăstare trupească și duhovnicească”. (pag. 327).

„Oriunde există Hristos, Lumina lumii, există și lumina veșnică a celeilalte lumi, e pace și bucurie, sunt ingeri și sfinți, este splendoarea Împărăției. Fericiți sunt cei care în această viață s-au îmbrăcat cu Lumina lumii — Hristos — căci ei deja s-au îmbrăcat cu veșmintele nestrăciunii”. (pag. 329).

„Rugăciunea este respirație. Când omul respiră înseamnă că trăiește și acesta îl însoțește pe tot parcursul vieții. Oricine începe să spună rugăciunea, începe să-și îndrepte întreaga sa viață, avându-l pe părintele său duhovnicesc drept călăuză. Așa precum răsăritul soarelui trezește, luminează și dă viață creației, la fel se întâmplă și atunci când Hristos, Soarele Dreptății, răsare, cu ajutorul rugăciunii, în mintea și inima omului, dându-i acestuia viața cea adevărată și trezindu-l spre a face lucrările lumii și ale zilei neînserate”. (pag. 334).

Această carte trebuie citită. De multe ori.

★

● *Minunea țără de sfârșit*, de Gheorghe Vlădescu, Editura Victor Frunză, București, 2001.

Este o carte de versuri. Iată ce spune Titus Văjeu despre ea: „M-aș mărgini (deocamdată) la semnalarea sincerității cuprinse în aceste poeme pe care, parcurgându-le, dobândim sentimentul afilierii versului la istoria unei patrii și chiar a unei întregi planete”.

E o carte bună.

★

● *Moartea lui Mihai Viteazul la Turda*, de Constantin Halepau. Dramă istorică în 3 acte și 6 tablouri, București, 1854. Ediție critică, studiu introductiv și comentarii de Vasile Olteanu.

Această dramă istorică este scrisă de un cărturar brăilean născut în 1816. Este un autor a cărui cea mai importantă lucrare este aceasta. Merită să fie citit, fiindcă aflăm din lucrarea sa multe amănunte despre moartea lui Mihai Viteazul la Turda.

Desigur că e importantă ca document istoric și meritul lui Vasile Olteanu este că l-a descoperit și îl publică acum.

★

● Pr. Prof. Dr. Alexandru Moraru publică cartea „Scurt istoric al eparhiei ortodoxe române a Vadului, Feleacului și Clujului”, cu binecuvântarea I.P.S. Bartolomeu, Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2001, 212 p.

Este istoria acestei eparhii, făcută cu bun simț de părintele prof. dr. Alexandru Moraru. Se ocupă în special de viața și înfăptuirile ierarhilor de la Cluj. Astfel cel dintâi ierarh căruia îi analizează întreaga activitate, este Episcopul Nicolae Ivan, căruia îi prezintă toată viața și înfăptuirile, el fiind cel dintâi episcop al Clujului. Se ocupă apoi de Episcopul Nicolae Colan, devenit mai târziu Mitropolitul Ardealului. Pe urmă se ocupă de Arhiepiscopul Teofil Herineanu și, apoi scrie despre viața și înfăptuirile pe tărâm administrativ-bisericesc, apoi pe tărâm cultural, economic, misionar-social și în cele din urmă pe tărâm ecumenic a Înalt Prea Sfințitului Bartolomeu Anania. Se ocupă mai departe de Prea Sfințitul Justinian Chira și de Prea Sfințitul Irineu Pop-Bistrițeanu și în sfârșit de Prea Sfințitul Vasile Fluieraș-Someșanu, cărora le scrie pe scurt viața și înfăptuirile.

E o carte, pe cât de valoroasă, pe atât și de folositoare.

★

● *Cioran. Amurgul gândurilor*, Editura Humanitas, București, 178 p.

Această carte este alcătuită din gânduri răzlețe. E o carte mare despre sufletul zbuciumat al omului, care știe că moare, și nu știe ce e după moarte. E o carte chinută a unuia care știe că va muri și nu mai știe nimic altceva. Simți din fiecare frază durerea omului. Mare. E o carte care trebuie citită și recitită până la moarte.

★

● *Duhul Sfânt și chipul lui Dumnezeu, după Noul Testament*, de Asist. univ. Michel Williams Stan doctorand în teologie, București, 2000, 207 p.

E o carte care promite mult. Dumnezeu să-i stea în ajutor tânărului autor, care se poate să ajungă un mare teolog. Să ne rugăm pentru dansul.

ANTONIE P.